

Marijke Kaptein

Nieuwe koers BFT: open en transparant

10 Pilot PE-systeem

12 Het levenstestament
lééft

21 Notaris Bert Broekkamp:
'Deze smet gaat
nooit meer weg'

Niehoff Werning & Kooij
financieel adviseurs voor advocatuur en notariaat

Een eigen kantoor starten?

De meeste starters starten bewust hun eigen kantoor vanuit passie. Je wilt vol gas vooruit. Maar voor iedere startende ondernemer zijn er ook valkuilen. Hoe herken je deze? En nog belangrijker: hoe voorkom je dat je daar in valt?

Bijvoorbeeld door een reële liquiditeitsbegroting waarin niet alleen de aanschaf van inventaris en briefpapier voorkomen, maar ook de kosten voor softwarelicenties, huur, verzekeringen en kredietfaciliteiten. Kortom; een goed doortimmerd ondernemingsplan.

Met onze kennis van het notariaat helpen we al ruim 35 jaar starters op weg.

Vraag het starterspakket van Niehoff Werning & Kooij aan, zodat je snel 'up and running' bent.

Alvast succes!

www.nwk.nl

6

editie 4, mei 2017

6 Nieuwe koers: open en transparant

Ze is nu een halfjaar aan de slag bij het Bureau Financieel Toezicht: directeur Marijke Kaptein. In die tijd heeft ze veel gesproken met (oud-)notarissen, de notariële beroepsorganisatie en andere opsporingsdiensten. Meer nog dan haar voorgangers is Kaptein voor openheid, transparantie en van plan actief de pers op te zoeken. Aan notarissen laat zij dan ook graag weten welke trends zij tegenkomt.

12

12 Het levenstestament lééft

Het notarieel levenstestament voorziet in een behoefte. Het is dus niet verwonderlijk dat het wetenschappelijk congres van Sdu en WPNR, dat op 11 april plaatsvond in de Jaarbeurs in Utrecht, geheel aan dit thema was gewijd. Zes sprekers belichtten het levenstestament vanuit verschillende invalshoeken. Het doel: de praktijk van het levenstestament verfijnen.

21 'Deze smet gaat nooit meer weg'

Wat gebeurt er met je als je onterecht wordt opgepakt, gevangengezet en veroordeeld? Notaris Bert Broekkamp begeleidde reguliere ABC-transacties voor een vaste klant, een hypotheekadviseur die ook handelde in huizen. Volgens het Openbaar Ministerie was hij het brein achter een criminele bende die zich verrijkte door vastgoedfraude, witwassen en valsheid in geschrift. De rechtbank veroordeelde hem tot een jaar cel, maar het Hof Arnhem-Leeuwarden verwees dat vonnis vorige maand naar de prullenbak.

21

- 4 Nieuws
- 10 Pilot permanente educatie
- 15 Column Nora van Oostrom-Streep
- 16 Project Digitale Notariële Informatievoorziening
- 18 Notaris en meer: Imca Segers
- 27 Kanocolumn
- 28 Tucht recht uitgelicht: benadeling van schuldeisers
- 30 En verder: Daniël Westerhuis
- 32 Specialisten
- 35 Column Jef Oomen
- 36 KNB-nieuws
- 40 Tucht recht
- 42 Personalia

'Tijdens de verhoren lieten ze me een organogram zien van de criminele organisatie: helemaal bovenaan stond ik'

Op de cover

BFT-directeur Marijke Kaptein. Zij vertelt op p. 6 over haar plannen met het Bureau Financieel Toezicht.

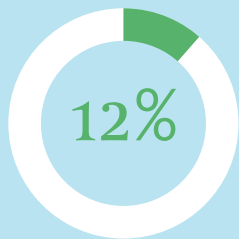
Meisjes uit de kinderprostitutie krijgen opleiding tot advocaat

JURIDISCHE SECTOR

In Mumbai is de eerste *School for Justice* geopend. De *School for Justice* leidt meisjes die bevrijd zijn uit de kinderprostitutie op tot advocaat of officier van justitie. Het doel van de school is om de straffeloosheid rond kinderprostitutie in India aan te pakken.

India heeft de meeste minderjarige meisjes in de gedwongen prostitutie ter wereld. Naar schatting 1,2 miljoen kinderen. Dit kan blijven bestaan omdat het rechtssysteem faalt in het

bestrafen van de daders. Door de meisjes een opleiding te geven, kunnen zij zelf de daders aanpakken en het rechtssysteem van binnenuit veranderen. *School for Justice* is zowel een school als een educatief programma voor meisjes van elk onderwijsniveau. Vervolgens volgen ze een vijf jaar durende studie rechten om zo hun *Bachelor of Law* te behalen. *School for Justice* is een initiatief van *Free a Girl Movement* in India. •

In het eerste kwartaal van 2017 zijn 73.132 akten bij het Centraal Testamentenregister (CTR) ingeschreven. Dat zijn bijna 8.000 akten meer dan in dezelfde periode vorig jaar. Een stijging van 12 procent. Het eerste kwartaal is traditioneel de meest rustige periode bij het CTR. Het vierde kwartaal is het drukst. In het eerste kwartaal in 2017 zijn daarom nog 5.000 akten minder ingeschreven dan het vorig kwartaal. Ter vergelijking: vorig jaar zijn er in het eerste kwartaal 12.000 akten minder ingeschreven dan in het drukke vierde kwartaal van 2015.

Bron: CTR

Toename waarde grensoverschrijdende fusies en overnames

ONDERNEMINGSRECHT

De waarde van het aantal grensoverschrijdende fusies en overnames in de wereld is toegenomen. In het eerste kwartaal van dit jaar is die met 337 miljard Amerikaanse dollars op het hoogste niveau van de afgelopen tien jaar beland. Een stijging van 13 procent ten opzichte van dezelfde periode in 2016. Dit blijkt uit cijfers van Allen & Overy. Wereldwijd is de Verenigde Staten nog altijd aanvoerder van grote transacties. Van de wereldwijde dealwaarde kan 35 procent worden toegeschreven aan deze regio. Uitsplitsend per sector laten de cijfers zien dat de mijnbouw-, *life sciences*- en de consumentensector het best presteerden. •

De notaris als gatekeeper bij blockchain

Meedenken over en het realiseren van blockchain-toepassingen. Dat is het doel van de Nationale Blockchain Coalitie (BC3),

waar de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie aan deelneemt. Eind maart werd daarvoor de aftrap gegeven.

Programmamanager Ad Kroft wil blockchain ontwikkelen als een voorziening waar Nederland sociaal en economisch verder mee kan komen.

Waarom is dat belangrijk?

‘Ten eerste biedt blockchain veel meer autonomie aan burgers. Je kunt heel grote vertrouwde samenwerkingsverbanden van mensen creëren. Dat maakt het mogelijk om tot een sociale cohesie te komen die voorheen eigenlijk onmogelijk was, omdat je altijd een *trusted third party* nodig had om dat vertrouwen te verzekeren.’

Wat betekent dat dan voor de notaris als trusted third party?

‘Er moet worden nagedacht over welke nieuwe rollen er ontstaan en welke kansen er voor het notariaat zijn. Hetzelfde geldt voor partijen als het Kadaster en de banken. Wat moeten we loslaten en welke nieuwe diensten kunnen we bedenken? Daarom is het ook zo goed dat de notariële beroepsorganisatie hierbij betrokken is.’

Waarom is het belangrijk dat het notariaat deelneemt?

‘Het notariaat is een partij die vertrouwen kan geven. Als je met blockchaintechnologie wilt participeren in een groot samenwerkingsverband is het belangrijk te weten wie je bent en wat je mag. En of je beschikt over de mogelijkheden om te doen wat je wilt doen. Dat zijn identificatie-, authenticatie- en autorisatievraagstukken en dat is iets waar de notaris een heel belangrijke rol in kan spelen. Een NotarisID kan bijvoorbeeld nodig zijn.’

Hoe ziet dat er dan in de praktijk uit?

‘Stel: een blockchain is een stad. Aan de poorten van die stad staan *trusted third party's* die afstempelen dat jij een goede burger bent. Er zijn dus poortwachters nodig die iemand het burgerschap geven. Als je eenmaal in die stad bent, kun je 100 procent betrouwbaar acteren op basis van de identificatie die je door de *gatekeeper* hebt gekregen. Die poortwachtersrol kan de notaris natuurlijk perfect spelen.’

Stappenplan voorbereiding nieuwe privacywet

ONDERNEMEN

De Autoriteit Persoonsgegevens (AP) heeft een stappenplan gemaakt dat organisaties kan helpen bij de voorbereidingen op de nieuwe Europese privacywetgeving. Het stappenplan bestaat uit tien punten.

Vanaf 25 mei 2018 moeten organisaties voldoen aan de nieuwe Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Overtredingen van deze wet kunnen oplopen tot boetes van 20 miljoen euro of 4 procent van de wereldwijde jaaromzet. De AP adviseert bedrijven op tijd te kijken naar de nieuwe regels. Stap één is bijvoorbeeld zorgen voor bewustwording in de organisatie. De autoriteit wijst in stap twee

op de rechten van betrokkenen. Ook moeten organisaties er rekening mee houden dat mensen klachten kunnen indienen over de manier waarop organisaties met hun gegevens omgaan. Verder adviseert de toezichthouder organisaties om in kaart te brengen welke persoonsgegevens zij verwerken, waar de gegevens vandaan komen en met wie de organisatie ze deelt. •

‘Over maximaal twee jaar is bijna overal in Nederland een tekort aan koopwoningen’

Ger Jaarsma, voorzitter van de NVM in *Trouw* van 14 april over de oververhitting van de Amsterdamse woningmarkt.

Bureau
Financieel
Toezicht

Nieuwe koers: open en transparant

Ze is nu een halfjaar aan de slag bij het Bureau Financieel Toezicht (BFT): directeur Marijke Kaptein. In die tijd heeft ze veel gesproken met (oud-)notarissen, de notariële beroepsorganisatie en andere opsporingsdiensten. Meer nog dan haar voorgangers is Kaptein voor openheid, transparantie en van plan actief de pers op te zoeken. Aan notarissen laat zij dan ook graag weten welke trends zij tegenkomt.

TEKST Jessica Hendriks | BEELD Truus van Gog

Een open en transparant BFT, dat is een hele verandering.

‘Wij zijn de afgelopen jaren inderdaad weinig zichtbaar geweest voor de buitenwereld. Wij zijn bewust wat minder in de media verschenen, maar ook de beroepsgroepen waar wij toezicht op houden, hebben daardoor minder van ons gehoord. Ik vind het onze taak om het hele palet te bekijken en te weten wat er speelt bij notarissen, oud-notarissen en partijen die met notarissen werken. Ik maak daar bewust tijd voor vrij. Wij moeten kunnen aantonen dat wij weten hoe die wereld eruit ziet.’

Maakt het dan uit dat u geen ervaring met het notariaat hebt?

‘Het maakt niet zoveel uit of je nu te maken hebt met notarissen, accountants of andere beroepsgroepen die in die hele keten van handelingen essentiële rollen spelen. Ik heb wel wat ervaringen met notarissen. Dat is in mijn geval vaak negatief, omdat ik als officier van justitie, bij de politie en de FIOD met name heb gezien welke rol zij in opsporingsonderzoeken kunnen spelen. Privé heb ik daarentegen juist heel goede ervaringen. Zo werkt het gewoon. Als wij ergens komen, is er vaak iets

aan de hand, maar dit wil niet zeggen dat er met de hele beroepsgroep iets niet in orde is. Ik loop gelukkig lang genoeg mee om te weten dat er altijd meer is.’

Hoe gaat u actief de pers opzoeken?

‘Ik geef interviews en voer achtergrondgesprekken met journalisten, zodat zij kunnen weten hoe iets in elkaar zit. Ik wil niet dat het BFT door onbekendheid onterecht verkeerd in het nieuws komt. Als er iets is, denk ik actief mee hoe we dat kunnen communiceren. Ik heb veel ervaring met de pers. Dat is een belangrijke aanleiding voor deze koerswijziging. Voor mijn eerste tv-optreden als officier van justitie in 1995 wilden journalisten filmen dat ik de rechtszaal in kwam lopen. Ik zette mijn koffer neer, wilde hem openmaken, maar het lukte niet. Om je dood te schamen. En dat beeld is heel veel gebruikt bij nieuwsitems. In plaats van media te gaan schuwen, heb ik

juist gedacht: volgende keer moet het beter. Zo ook bij de Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst (FIOD). Daar hebben we sinds de zogenoemde Klimopzaak besloten meer naar buiten te treden. We dachten bij sommige zaken ook na over de plaatjes. Dat is bij toezicht op het notariaat een stuk lastiger. Welk beeld geef je journalisten? Beeld zegt vaak meer dan woorden.’

En de geheimhouding dan?

‘Natuurlijk hebben wij geheimhouding, maar dat wil niet zeggen dat je niks over trends en ontwikkelingen kunt zeggen. We kunnen wel wat vertellen. En ik vind dat ook belangrijk om te doen!’

Vooruitlopend op het jaarverslag, wat kunt u daar al over zeggen?

‘Het aantal handhavingsmaatregelen is weer toegenomen. Van 236 naar 263. Dat komt ook

*‘Wij moeten
kunnen aantonen
dat wij weten hoe
die wereld eruit ziet’*

concrete zaak. Stel, je hebt een moordzaak. Dan gaat de aandacht naar de verdachte van dat misdrijf. Dat een notaris dan iets kleins heeft gedaan, valt in het strafrecht weg. Het is goed dat die details nu wel naar buiten komen. Wij krijgen steeds meer signalen van opsporingspartners in de keten, zoals de Belastingdienst en het Openbaar Ministerie, maar ook van NL Confidential [voorheen Stichting M, een dienst waar burgers via meld- en hulpnummers informatie kunnen delen – red.], individuele burgers en andere overheidsinstanties. Ook de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie is voor het BFT in deze belangrijk.’

Welke trends bent u tegengekomen?

‘Passeren zonder aanwezigheid van comparanten bijvoorbeeld. Dat komt echt meer voor dan je zou denken. Een akte waarbij een comparant niet aanwezig is, is heel heftig. En we zien het echt. In het toezicht is dat heel ingewikkeld. De vraag is: wat gebeurde er op dat moment? Soms gaat dat echt op het niveau van handtekeningen tellen, akte na akte. Ontzettend arbeidsintensief, maar de enige manier om het achteraf te ontdekken. Wij nemen dit zeer serieus. En gesjoemel met overdrachtsbelasting. Iemand die de overdrachtsbelasting toevoegt aan de kantoorrekening kan achteraf wel zeggen dat hij het heeft gemeld, maar het mag gewoon niet. Het is niet jouw geld.’

Nog meer?

‘Jazeker! 1 euro-transacties. Komt ook te vaak voor. Dat is – populair gezegd – een transactie waarbij internationale aspecten een rol spelen,

de koper of verkoper onbekend is en de prijs extreem laag is. Kortom: een niet logische handeling, met een niet logische partij, tegen een niet logische prijs. Hoe gek wil je het maken? En toch, het gebeurt! De notaris heeft een poortwachtersrol en moet hiervoor waken.’

En de notaris als ondernemer?

Kan die nog verbeterlagen maken?

‘Wat wij in de praktijk zien, is dat de kwaliteitsrekening oftewel derdengeldenrekening van de notaris geregeld niet als zodanig te naam is gesteld en daarmee herkenbaar is voor iedereen. Als het BFT komt of de curator, moet dat duidelijk zijn. Het is dan de taak van de waarnemer om die kwaliteitsrekening te bewaken. Maak het hem niet moeilijk. Daarnaast blijven die rekeningen bij faillissement buiten de boedel. Heel belangrijk dus.’

Maar dat gaat om de naam, is daarin ook een rol voor de bank weggelegd?

‘Nee, het is de primaire rol van de notaris. Hij opent die rekening met een specifiek doel. Het doel is het zijn van een kwaliteitsrekening. Als dat je doel is, moet je dat meteen duidelijk maken.’

En hoe gaat het nu met de ontheffingsverzoeken voor de samenstellingsverklaring?

‘Er zijn in 2016 minder verzoeken tot ontheffing afgewezen dan in 2015. Wij zijn op dit moment bezig met een evaluatie van het ontheffingenbeleid. Daar betrekken wij ook het notariaat bij.’

door de waarschuwingen als het gaat om het inleveren van de jaarstukken. Maar totaalcijfers vind ik niet zo belangrijk. 2016 was het jaar van de indrukwekkende en heftige zaken. Dat waren er maar 6, maar wel 6 heel grote. Die hebben wij prioriteit gegeven, daarvoor hebben wij tijd gemaakt en samengewerkt met andere partners in de keten. Wat ik verder nog opvallend vind, is dat we een aangifte bij het Openbaar Ministerie hebben moeten doen en 17 tuchtklachten over heel serieuze dingen hebben ingediend.’

Wat zegt dat? Is het BFT beter toezicht gaan houden of gaan notarissen meer de fout in?

‘Dat kan ik niet beoordelen. Wat wij wel zien, is dat alle partijen om ons heen zich steeds meer focussen op de rol van de facilitator. Dat zie je in toezicht en handhaving en dat doet ook de Belastingdienst. Logisch. Van oudsher is de rol van de facilitator heel lastig in een

ETL
BNA

ACCOUNTANTS
EN ADVISEURS

ALS BRANCHE-ACCOUNTANT VOOR NOTARIAAT EN
ADVOCATUUR BENT U BIJ ONS AAN HET JUISTE ADRES VOOR

- // JAARREKENING EN BOEKHOUDING
- // FISCALE AANGIFTEN EN ADVIES
- // P&O ADVIES EN SALARISADMINISTRATIE
- // BEDRIJFSVERGELIJKING
- // ONDERNEMINGSPLANNEN
- // FUSIE EN OVERNAME

Uw klanten komen tegenwoordig niet alleen uit Nederland. Door de samenwerking met ETL kunnen wij u buiten de grenzen van Nederland ook van dienst zijn. Waar onze kennis ophoudt, kunnen wij u in contact brengen met een partner-kantoor in het buitenland, waarbij u de kwaliteit kunt verwachten die u ook van ons gewend bent. Zo kunnen wij u nog beter van dienst zijn.

BUREAU NOTARIAAT & ADVOCATUUR

ACCOUNTANCY EN ADVIES IS
ONS TERREIN ADVOCATUUR
EN NOTARIAAT IS UW DOMEIN

OUDE UTRECHTSEWEG 28, 3743 KN BAARN
POSTBUS 1008, 3740 BA BAARN
T 035 693 64 44
E INFO@ETL-BNA.NL - WWW.ETL-BNA.NL

Nieuw: Modellen Ondernemingsrecht voor het Notariaat

Helder, eenvoudig en overzichtelijk

- Standaard teksten voor het opstellen van statuten ten behoeve van de oprichting van verenigingen, stichtingen en BV's, en voor aandelen- en certificaten transacties.
- Alle modellen zijn voorzien van relevante onderhandse stukken.
- De teksten worden bijgewerkt naar aanleiding van de nieuwste wetgeving en jurisprudentie, zodat u verzekerd bent van actuele teksten.
- Onder redactie van prof. mr. Niek Zaman (Loyens & Loeff) en in samenwerking met mr. Johanna Schermer (Avid Corporate), mr. Sophie Versteeg (Equilius), mr. Robert Helder (Adjuncto) en mr. Martin Tempelaar.

Meer informatie of bestellen sdu.nl/notariaat

Sdu oprecht
de beste
keuze

‘Alle partijen focussen zich steeds meer op de rol van de facilitator’

WIE IS MARIJKE KAPTEIN?

Ajax of Feyenoord?
‘Feyenoord’

Trump of Obama?
‘Obama’

Apple of Android?
‘Apple’

Openbaar Ministerie of de politie?
‘OM ... en politie. Ik ben opgegroeid bij het OM. Dat is mijn huis, mijn dorp, mijn thuis. Maar ik ben de politie ontzettend gaan waarderen.’

Notarissen of deurwaarders?
‘Notarissen, als je mij vraagt welk beroep ik zelf als jurist wellicht nog weleens uit zou willen oefenen.’

Akte op papier of digitaal?
‘Digitaal’

Face-to-face gesprek of videobellen?
‘De eerste keer altijd face-to-face, daarna kun je videobellen.’

Toezicht op afstand of dichtbij?
‘Allebei. Op afstand verzamel je het hele pakket aan cijfers en signalen. Vervolgens ga je kijken, horen, zien, ruiken en onderzoeken en ben je heel dichtbij.’

Weinig contact of jezelf veel laten zien?
‘Veel laten zien, uiteraard.’

Waar let het BFT dit jaar extra op?

‘Net als vorig jaar kijken wij goed naar de grote kantoren. De Panama Papers zijn beladen, maar het zijn wel de notariskantoren waar geregeld zaken zoals trust, commanditaire vennootschappen en dergelijke worden geregeld. Als je iets heel professioneel doet, kun je ook kwetsbaar zijn. Je zit misschien zo vast in die wereld dat je bepaalde dingen heel gewoon bent gaan vinden of automatisch in het verhaal meegaat. Wij komen niet langs met een wijzend vingertje, maar willen wel met hen het gesprek aangaan. Geen adviesgesprek. Het BFT is van het toezicht. Maar we kunnen wel aangeven waar de zorgen zitten. Puur vanuit de toezichttaak.’

Nog meer punten die extra aandacht krijgen?

‘Financieel kwetsbare kantoren. Daar kijken wij altijd naar. Maar we letten ook op het privévermogen van de notaris. Wij merken dat wij daar anders naar kijken dan bijvoorbeeld de beroepsorganisatie. Als het privé slecht gaat, zou je veel sneller de derdengeldenrekening kunnen gaan gebruiken. Onder het motto: ik leen het even, zet het morgen wel weer terug. Daarnaast ben je als notaris verplicht om privé bij te leggen als er een tekort is op kantoor. Het gaat dus om het hele palet dat aangeeft hoe een notaris draait. Bij een slechte privésituatie is het risico gewoon groter.’

Het notariaat moet per 1 januari 2018 zelf het toezicht betalen, zorgt dat nog voor scheve verhoudingen?

‘De Wet doorberekening kosten toezicht en tuchtrecht juridische beroepen is aangenomen. Daar kunnen wij dus niets meer aan doen. Ik kan mij voorstellen dat het notariaat

nog kritischer kijkt naar wat wij gaan doen. Notarissen willen waar voor hun geld. Wij moeten onze waarde laten zien. Ik hoop niet dat elke puntje hoeft te worden bediscussieerd. De organisatie van het BFT moet wel draaien. En wij willen vooruit. Stel, ik wil een communicatiemedewerker of een nieuwe secretaresse aannemen. In hoeverre moet ik dat dan verantwoorden richting het notariaat? Als overheidsinstantie moet je zuinig met geld omgaan.’

Er komt nog weleens kritiek op het feit dat het bestuur bestaat uit oudere mannen, komt daar verandering in?

‘Er is net een nieuw bestuurslid benoemd: Gerrit Jan Olthoff. Hij is 59 jaar en dus wat jonger dan de rest. Per se een vrouw of een jonger iemand in het bestuur willen, is onzin. We waren op zoek naar een ervaren bestuurder. Die heb je vaak niet van eind dertig. Wel hebben we er met onze profielomschrijving op gelet dat de functie zowel mannen als vrouwen aanspreekt. En er hebben ook vrouwen gereageerd. We hebben de beste gekozen.’

Hoe digitaal is het BFT?

‘Met de digitalisering ben je dagelijks bezig. Dag en nacht. Er is al veel digitaal. De stukken kunnen digitaal worden ingediend en ook ons signaleringsprogramma is digitaal. Digitalisering gaat in een rap tempo. Dat is leuk!’

Kan het BFT nog sneller werken?

‘Ik krijg veel te horen dat het BFT traag werkt. Daaruit blijkt dat men niet altijd voldoende inzicht heeft in het uitvoeren van de toezichttaak. En dat snap ik ook. Wij horen vaak: ‘Als ik ergens binnenkom, hoor, voel en ruik ik binnen drie uur of het mis is of niet. Je voelt soms de ruzie al door de voordeur.’ Dat geldt vaak ook voor onze toezichthouders. Maar wij moeten het wel onderzoeken, hard maken, objectief aanduiden, hoor en wederhoor toepassen en beoordelen, zodat de tuchtrechter ermee verder kan. Je wilt ook nooit iemand vals beschuldigen. Een tijdrovende klus, maar die gaat het BFT graag aan.’ ■

Nadenken over je eigen leerprogramma

De pilot over een nieuw systeem voor permanente educatie (PE) is in volle gang. Hierin wordt de verantwoordelijkheid bij de (kandidaat-)notaris gelegd. Hoe werkt dit en hoe kan worden gecontroleerd of iemand blijft in zijn vakgebied? Twee deelnemers delen hun eerste ervaringen.

TEKST Jolanda aan de Stegge | BEELD Roel Ottow

Afgelopen januari ging de pilot over een nieuw PE-systeem officieel van start. Dertig (kandidaat-)notarissen, afkomstig van verschillende kantoren uit heel Nederland, nemen hieraan deel. Sommigen werken als zelfstandige, anderen zijn lid van een notariële specialistenvereniging. De bestaande PE-regeling ligt al jaren onder vuur. Die dicteert dat elke (kandidaat-)notaris tweejaarlijks 40 PE-punten moet vergaren, want iedereen moet meegaan met actuele ontwikkelingen in het vakgebied en 'fit for the job' zijn.

Maar criticasters vinden dat de huidige PE-opzet zich te sterk richt op formeel leren via cursussen waarmee punten te behalen zijn, terwijl bekend is dat mensen het meest leren via casussen, samenwerking en projecten in de dagelijkse praktijk, waarvoor géén punten worden toegekend. Hierdoor staat vooral het aantal geleerde uren centraal, vinden zij. Ook wordt nauwelijks gekeken naar de grote onderlinge verschillen tussen (kandidaat-)notarissen en ligt de verantwoordelijkheid voor ieders ontwikkeling meer bij de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) als controlerende instantie dan bij elk individu.

ZWART-WIT

In deze pilot ligt de verantwoordelijkheid voor permanente educatie bij de (kandidaat-)notaris zelf. René Spit is een van de deelnemers, omdat hij de huidige PE-opzet graag ziet veranderen. Als notaris en partner bij Pels Rijcken kostte het hem enkele jaren geleden de nodige moeite om studiepunten te

verkrijgen voor een op zijn kantoor verplichte managementopleiding aan de Harvard Business School in de Verenigde Staten. 'Terwijl die voor mijn dagelijkse praktijk zeer waardevol was, moest ik die voor de KNB enorm verdedigen.'

Als zelfstandig (kandidaat-)notaris is ook Margot van Schie een groot voorstander van modernisering en flexibiliteit van het PE-systeem. 'Het ligt nu nogal zwart-wit waar je wel of geen punten voor krijgt, terwijl de vraag gerechtvaardigd is waar je het meest van opsteekt.' Afwisselend werkzaam op verschillende kantoren leert zij het meest van kwesties waar zij in de praktijk tegen aanloopt en die nader uitzoekt. Ondanks de tijd die haar dit kost, levert haar dit geen enkel PE-punt op. 'Die krijg ik wel voor cursussen waarvan ik naar mijn gevoel niet altijd veel wijzer word.' In de pilot ligt dit anders. Hierin wordt ook informele kennisvergarig gewaardeerd en wat er op (grote) kantoren al gebeurt aan kennisoverdracht. Bovendien wordt gekeken naar wat elke (kandidaat-)notaris voor zijn praktijk nodig heeft en wordt ook het aanleren van management- en IT-vaardigheden gehonoreerd.

SPIEGEL VOORHOUDEN

Spit achtte zichzelf altijd al verantwoordelijk voor zijn eigen leertraject, maar ziet dit graag geïnstitutionaliseerd. 'In de PE nieuwe stijl houd je jezelf een spiegel voor en denk je na over je eigen leerprogramma. Dat schrijf je op in jouw eigen PE-plan, waarna projectleider Jeroen Ouendag van de KNB beoordeelt of het voldoet aan alle eisen, want het moet wel een serieus leertraject zijn. Samen kom je zo tot

een gedragen plan en na een jaar zie je wat je daarvan hebt gerealiseerd.'

'Het is minder hapsnap. Zo'n vooraf opgesteld plan dwingt je inhoudelijk na te denken over de vraag: hoe word ik een betere kandidaat-notaris?', vindt Van Schie.

Volgens beiden vergt het nieuwe PE-systeem niet meer tijd dan het huidige. Wel viel het Van Schie op dat zij haar plan al snel moest bijstellen. 'Toen ik hoorde dat een cursus tegenviel, besloot ik daar niet naartoe te gaan. Dat had ik niet voorzien. Ik dacht: ik heb een plan en dat ga ik zo uitvoeren.'

GLASHELDER

Voor een top 10-kantoor als Pels Rijcken is het op peil houden van kennis en vaardigheden vanzelfsprekend, stelt Spit. 'Als het niveau van onze medewerkers te laag zou zijn, worden wij afgestraft door de markt. Daarom zijn wij voortdurend bezig onze mensen op te leiden via onder andere collegiaal overleg, literatuur-, jurisprudentie- en lunchbesprekingen.' Hij juicht het toe dat hij het PE-proces meer

‘Zo’n vooraf opgesteld plan dwingt je na te denken over de vraag: hoe word ik een betere (kandidaat-)notaris?’

naar zijn hand kan zetten en dat nu ook andere inspanningen meetellen, zoals het schrijven van artikelen en colleges die hij geeft over zijn vakgebied.

Wel vragen Van Schie en Spit zich af welke punten er aan activiteiten worden toegekend en of controle wel mogelijk is. Want wat dat betreft, is het huidige PE-systeem glashelder: elke goedgekeurde cursus levert een vastgesteld aantal punten op. Maar hoeveel punten verdient iemand die colleges voorbereidt of een probleem grondig onderzoekt?

Pilotbegeleider Jeroen Ouendag reageert nuchter: ‘De mogelijkheid de kantjes er vanaf te lopen, bestaat in het huidige PE-systeem en zal ook straks bestaan. Wel zullen wij de onderwijskundige consistentie van een plan beoordelen en zien of het een goed of slecht plan is.’

SCHOTLAND

Ook in andere beroepsgroepen, zoals de advocatuur en accountancy, gaat het PE-systeem op de schop. Met grote belangstelling wordt

Schotland gevolgd. Daar heeft de beroepsorganisatie van accountants een nieuw PE-systeem geïmplementeerd. Ieder PE-plan staat daar op een persoonlijk afgeschermd deel op de site van de beroepsorganisatie, dat elk moment kan worden opgevraagd door de controlerende instantie. Jeroen Ouendag: ‘Die dossiers laten zien dat de accountant die over het algemeen kwalitatief goed werk verricht, ook zijn PE op peil houdt. Degene die daar een rommeltje van maakt, maakt er vaak ook op meerdere terreinen een rommeltje van. Sommigen houden hun PE-plan minutieus bij, bij anderen is er sprake van achterstallig onderhoud. Het zijn documenten waaruit je meer kunt aflezen dan uitsluitend die PE-punten. Dat zal voor het notariaat niet anders zijn.’ ■

PE-PILOT NIEUWE STIJL

Onder begeleiding van de KNB schreef elke deelnemer aan de pilot zijn eigen PE-plan. Hierin staat wat hij dit jaar wil leren, waarom en hoe hij dit denkt te realiseren. Dit ‘levende document’ wordt door de persoon zelf bijgehouden en kan worden aangepast. Elk plan is met de betreffende deelnemer doorgesproken. In de voortgangsrapportage schrijft hij later zijn positieve en negatieve ervaringen. Aan het eind van het jaar wordt een en ander geëvalueerd en gewaardeerd. Binnenkort wisselen de deelnemers hun ervaringen uit. In januari 2018 volgt het KNB-rapport over de pilot.

Het levenstestament lééft

Het notarieel levenstestament voorziet in een behoefte. Het is dus niet verwonderlijk dat het wetenschappelijk congres van Sdu en WPNR, dat op 11 april plaatsvond in de Jaarbeurs in Utrecht, geheel aan dit thema was gewijd. Zes sprekers belichtten het levenstestament vanuit verschillende invalshoeken. Het doel: de praktijk van het levenstestament verfijnen.

TEKST Dorine van Kesteren | BEELD Truus van Gog

‘Het levenstestament lééft’, zei dagvoorzitter Freek Schols, in het dagelijks leven hoogleraar aan het Centrum voor Notarieel Recht van de Radboud Universiteit Nijmegen, toen hij de volle zaal in de Utrechtse Jaarbeurs inkeek. Achter hem op het podium zaten de zes sprekers die hun licht zouden laten schijnen over het levenstestament. Zowel vanuit de juridische theorie als vanuit de praktijk van alledag – voor de aanwezige (kandidaat-)notarissen natuurlijk minstens zo belangrijk. Daarbij presenteerden zij stellingen waarover het publiek via de smartphone zijn mening kon geven. Het was de bedoeling om de middag op die manier te verlevendigen met discussie en interactie. En die opzet slaagde wonderwel.

INTERNATIONAAL

De aftrap werd gedaan door de Belgische Ariadne van den Broeck, die het Nederlandse levenstestament in internationaal perspectief zette. Omdat het in Nederland uit de notariële praktijk is gegroeid, is ons land een van de weinige landen waar dit product op geen enkele manier wettelijk is verankerd. Zo is het in België bijvoorbeeld mogelijk dat de rechter bijkomende maatregelen treft als het levenstestament in de praktijk niet goed functio-

neert en het welzijn van de opsteller op de helling komt te staan. ‘Denk aan de maatregel dat de gevolmachtigde ieder jaar rekening en verantwoording moet afleggen’, aldus Van den Broeck.

Zou dit voor Nederland ook een goed idee zijn, om te voorkomen dat de kantonrechter bij eventuele problemen direct moet doorschakelen naar een wettelijke beschermingsmaatregel zoals bewind of curatele? Ja, antwoordde 73 procent van de aanwezigen. Een van de tegenstemmers lichtte zijn mening toe. ‘De essentie van het levenstestament is nu juist dat de rechter erbuiten blijft. Schenken bijvoorbeeld, wordt dan een heikel punt, omdat rechters daar ook in het geval van bewind of curatele vaak geen toestemming voor geven.’ ‘Het gaat specifiek om de situatie dat het met een levenstestament toch misgaat’, reageerde Van den Broeck. ‘Een soort tussenregime tussen gerechtelijke en buitengerechtelijke bescherming biedt ruimte voor proportionaliteit en dat bevordert de autonomie van de kwetsbare meerderjarige.’

EIGEN KRACHT

Van den Broeck legde het publiek ook de stelling voor dat het levenstestament, net zoals in andere landen, niet alleen door de notaris, maar bijvoorbeeld ook door een advocaat mag worden opgesteld. ‘Wij garanderen de bescherming van mevrouw Van den Broeck’, grapte

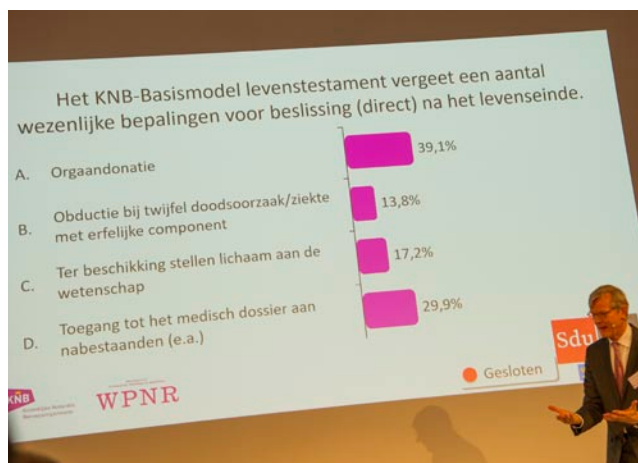
gespreksleider Schols. Maar het viel mee met het aantal notarissen dat hun broodwinning in gevaar zag komen: 33 procent was het eens met deze stelling. ‘Wij moeten uitgaan van onze eigen kracht’, lichtte voorzitter Jef Oomen van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) toe vanuit de zaal. ‘Notarissen moeten zo goed en gekwalificeerd zijn dat de mensen in vrijheid naar ons toekomen.’

APARTE PARAGRAAF

Een van de andere sprekers was kantonrechter Ellen Penders. Zij zette op een rij wanneer rechters ondanks de aanwezigheid van een levenstestament toch een wettelijke beschermingsmaatregel opleggen. Als zij vraagtekens hebben bij de wijze van totstandkoming van het levenstestament bijvoorbeeld. ‘Dit is een opdracht aan u, notarissen: neem in het levenstestament een aparte paragraaf op waarin u precies beschrijft hóe het is opgesteld. Wanneer was het, wie waren erbij en hoe zijn de wensen van de betrokkene bepaald?’ Penders reageerde ook op de klacht van de aanwezige notarissen dat kantonrechters nagenoeg nooit toestemming geven voor schenkingen. ‘Wij houden geen schenkingen tegen. Het uitgangspunt van kantonrechters en het wettelijk systeem is het belang van de betrokkene, en niet het belang van de kinderen. Als vaststaat dat hij of zij graag wil schenken – als dit al eerder is gebeurd

Ariadne van den Broeck

‘Notarissen moeten zo goed en gekwalificeerd zijn dat de mensen in vrijheid naar ons toekomen’

bijvoorbeeld – dan is er geen probleem. Maar dat is nu eenmaal vaak niet het geval.’

RIJKEN

In de rechtszaal treft Penders vooral hoogopgeleide, welgestelde mensen met een levenstestament. Zo kwam ze tot haar stelling dat het levenstestament een instrument voor de rijken is. Rumoer in de zaal. Onzin, aldus 96 procent van de aanwezigen. ‘Op ons kantoor komen mensen voor een levenstestament die de eigen bijdrage voor de Wet langdurige zorg – zo’n 2.300 euro – niet uit hun inkomen kunnen betalen en zo’n 40.000 euro spaargeld hebben. Noemt u dat rijk?’, vroeg een toehoorder. ‘Nee’, antwoordde Penders. ‘Misschien dat er vaker gedoe ontstaat rond het levenstestament van rijke mensen, dat kan natuurlijk ook.’ Ook haar volgende stelling – curatele, bewind en mentorschap bieden meer bescherming tegen misbruik dan het levenstestament – lokte een hoop reacties uit. Ruim 80 procent van de notarissen was het hier niet mee eens.

Een aanwezige: ‘Ook in het levenstestament kan je een toezichthouder met vergaande bevoegdheden benoemen. Wettelijke beschermingsmaatregelen functioneren in de praktijk juist vaak minder goed naarmate het vermogen complexer is. De werkdruk van kantonrechters is hoog en dat beïnvloedt het toezicht in de vorm van rekening en verantwoording.’

VROEGTIJDIGE AANDACHT

Een heel ander geluid kwam van Herman Post van Alzheimer Nederland. Een geluid dat deze middag niet mocht ontbreken, aangezien het levenstestament het meest zijn waarde bewijst als mensen niet meer in staat zijn om hun (financiële) belangen te behartigen – en dementie is daarvan een belangrijke oorzaak. Op dit moment lijden in Nederland 270.000 mensen aan een vorm van dementie; door de voortschrijdende vergrijzing zijn dat er in 2040 naar verwachting maar liefst een half miljoen. Dementie is een reden om geen formele rechtshandelingen meer aan te gaan, was een stelling van Post. Ruim 80 procent van de aanwezigen was het daar niet mee eens. ‘Terecht’, reageerde Post. ‘Dementie kent vele gradaties en tegenwoordig zijn we tot steeds vroegere diagnoses in staat. Mensen zijn niet de ziekte, maar hebben de ziekte.’ Een andere stelling was, dat notarissen de opstellers van een levenstestament iedere twee jaar moeten benaderen voor een update. De medische situatie en ook de persoonlijke omstandigheden kunnen immers veranderen. Eens, antwoordde 65 procent. ‘Wij doen dit eens per vijf jaar en daar komt regelmatig echt wat uit’, aldus een notaris in de zaal.

Post liet daarna een filmpje zien over de zoektocht naar de (im)materiële belangen en wensen van iemand die al aan het dementeren is. Te zien waren een zoon en een verpleeghuisarts die de toestand van een dementerende vader bespraken. Post: ‘U ziet hoe ingewikkeld

dit is als het proces al gaande is. De uitdaging voor notarissen is dan ook om het levenstestament vroegtijdig onder de aandacht te brengen, zodat het letterlijk gaat leven voor de mensen.’ ■

DE SPREKERS GEBUNDELD

Tijdens het Sdu/WPNR-congres over het levenstestament kwamen de volgende sprekers aan het woord:

- Ariadne Van den Broeck, aspirant FWO aan het Rector Roger Dillemans Instituut Familiaal Vermogensrecht van de KU Leuven, over inspiratie uit het buitenland voor het Nederlandse levenstestament.
- Ellen Penders, senior-rechter Rechtbank Midden-Nederland, over het levenstestament versus curatele, bewind en mentorschap.
- Leon Verstappen, hoogleraar privaatrecht, in het bijzonder notarieel recht, aan de Rijksuniversiteit Groningen, over het levenstestament als de juridische figuur ‘volmacht’ of ‘opdracht/lastgeving’?
- Jaap Sijmons, hoogleraar gezondheidsrecht aan de Universiteit van Utrecht, over de voorlaatste wil; zelfbeschikking bij de laatste zorg.
- Herman Post, programmamanager van Alzheimer Nederland, over dementie.
- Bernard Schols, hoogleraar aan het Centrum voor Notarieel Recht van de Radboud Universiteit Nijmegen, over levenstestamentousiasme.

Alle bijdragen zijn gebundeld in boekvorm. Het boek *Het levenstestament* is verkrijgbaar via de Sdu.

AKSOS

- Administratie
- Salarissen
- Belastingen
- Rapportages
- Accountancy
- Advies

H.R. de Velde Harsenhorst FA
drs. K. de Lange AA

AKSOS Financial Services

Voor notariaat en advocatuur...
...flexibiliteit in capaciteit

Groningen - Leeuwarden - Zwolle
www.aksos.nl - afs@aksos.nl - Tel. 038-4524280

OPLEIDING NALATENSCHAPSMEDIATION

Misschien heeft u het ook al gemerkt in uw praktijk: het aantal conflicten bij de verdeling van de erfenis neemt toe. Dit vraagt om een specialist die kennis heeft van het erfrecht en tevens van familie-systemen. Iemand die conflicten kan voorkomen en oplossen waardoor waardevolle familiebanden behouden blijven.

Wilt u zich verder specialiseren? Schrijf dan nu in!

Docenten:

mr. Annette M. van Riemsdijk
drs. George Smits
Else Marie van den Eerenbeemt
mr. Jacques de Waart
dr. mr. Fred Schonewille.

Opleidingspunten PE

MfN 45, KNB 45, EPN 45,
VMN 39.
Voor andere beroepsgroepen
zie onze website.

Locatie:

Kasteel de Vanenburg in Putten

Data:

27 en 28 juni 2017
(12 en 13 september 2017)
3 en 4 oktober 2017
15 en 16 november 2017

Kosten:

€ 4.500,- excl. btw en incl.
lunch, diner, literatuur en
cursusmateriaal.

Voor wie?

Notarissen, advocaten en
andere professionals met een
mediationopleiding en kennis
van het erfrecht.

Voor meer informatie en/of de brochure:

Iris Ydema
020 - 205 02 51
iris.ydema@resultmediation.nl
resultmediation.nl

Leden van de EPN, VMN, vFAS, VvCP, VEAN, NOVEX krijgen 10% korting

Stichting
Nalatenschapsmediation

RESULT MEDIATION
LOST CONFLICTEN OP

ACCOUNTANTS VOOR NOTARISSEN

QUAESITOR

ACCOUNTANTS & ADVISEURS

JAARREKENINGEN • BEDRIJFSOPVOLGING • ADVISERING • PRAKTIJKOVERNAME
PRAKTIJKWAARDERING • UITGAVE BEDRIJFS- EN SALARISRAPPORTAGES

POSTBUS 3013 1801 GA ALKMAAR 072-5180060 info@quaesitor.nl www.quaesitor.nl

Raat notariaat

personeelsadvies

- Vacatures
- Werving & Selectie
- Interim personeel
- (team) Coaching
- Coaching Persoonstoets Benoeming
- HR advies
- Opleiding

www.raatnotariaat.nl

info@raadnotariaat.nl

(055) 576 2669 - 0650522763

Voor inlichtingen over tarieven, plaatsingen en combinatiekorting van commerciële en personeelsadvertenties in:

Notariaat WPNR magazine

Gunstige doorplaatsingstarieven naar:

Advocatie

Voor informatie en reserveringen:

Martine Aspeslagh

E-mail: m.aspeslagh@sdu.nl

Sdu

oprecht
de beste
keuze

 A portrait of Nora van Oostrom-Streep, a woman with short blonde hair, wearing a dark jacket, looking slightly to the right of the camera. The background is a blurred outdoor setting.

Nora van Oostrom-Streep

Zwemmen leer je in het zwembad

Bureau Financieel Toezicht de kwaliteit bewaken. Een gezond standpunt zou ik menen, maar ook een dat laat zien hoe gewrongen de houding ten opzichte van de opleiding is.

AFDOENDE STARTNIVEAU

Dat een beroepsorganisatie nader onderwijs in zaken als beroepshouding en ethiek en Notariswet voorschrijft, is begrijpelijk. Voor communicatie- en schrijfvaardigheden al minder, maar voor de cognitieve vakken hebben we de universiteit. Deze moet ervoor zorgen dat de kandidaat een afdoende startniveau heeft, waarna de praktijk het verder oppakt. De praktijk (niet de tekentafel) bepaalt het gewenste praktijkniveau en laat de kandidaat de toepasselijkheid van de theorie in de praktijk zien. Daarnaast kan de duur van de opleiding, als gebruik wordt gemaakt van moderne, digitale technieken, ten minste worden gehalveerd, wat ook de afwezigheid van de deelnemer op kantoor vermindert. Zou ik een blanco blad krijgen om de opleiding opnieuw in te vullen, dan zou er een notarieel 'bar exam' komen voor de cognitieve vakken om er zeker van te zijn dat iedereen het gewenste ingangsniveau heeft. Vervolgens zou de beroepsopleiding nog bestaan uit ethiek, beroepshouding en notariële wet- en regelgeving, dit alles via *state-of-the-art* onderwijs (dus geen 'frontaal-klassikaal' doceren in een zaaltje meer) en veel coaching en peer review. Verdere opleiding krijgt de kandidaat op kantoor. Mocht hij na drie jaar een andere kant op willen, dan schoolt hij zich bij met aanvullende cursussen, maar met name *on the job*. Want, zwemmen leer je in het zwembad. Niet op de kant. ■

Zoals u wellicht weet, ben ik betrokken bij de beroepsopleiding van de advocaten. Een opleiding die drie jaar geleden radicaal is vernieuwd en die *as we speak* alweer uitgebreid door de orde van advocaten wordt geëvalueerd. Aanleiding hiervan is de roep vanuit het werkveld dat de nieuwe opleiding te omvangrijk, te kostbaar en te veel een herhaling van de universitaire opleiding is. Wat er uit de evaluatie gaat komen en hoe de opleiding er uiteindelijk gaat uitzien, is nog niet helemaal duidelijk, maar wat al wel helder is, is dat deze praktijkgericht moet. Een geveugelde uitspraak van de zijde van de advocatenkantoren is 'zwemmen leer je in het zwembad, niet op de kant'. Een waarheid als een koe.

ONTERECHTE ANGST

Al eerder heb ik een column gewijd aan het onderwijs en de discrepantie met de praktijk, maar dan betrof het de universiteiten. Als we echter kijken naar de notariële beroepsopleiding, dan kunnen we hetzelfde zeggen. Niettegenstaande de goede voornemens bij de herziening enige jaren geleden, is de beroepsopleiding toch grotendeels een herhaling en voortzetting van de universiteit gebleven. Een veelgehoord argument om de 'leervakken' in de opleiding te houden, is dat voorkomen moet worden dat kandidaten te snel specialistisch worden, omdat ze anders een probleem krijgen als ze na drie jaar toch een ander rechtsgebied willen gaan beoefenen. Een onterechte angst als je het mij vraagt.

Zou ik een blanco blad krijgen, dan zou er een notarieel 'bar exam' komen voor cognitieve vakken

PROEVE VAN BEKWAAMHEID

Stel nu dat een kandidaat-notaris drie jaar ondernemingsrecht heeft gedaan en dan toch de familiepraktijk in zou willen. Zouden dan enkele bijeenkomsten in de eerste anderhalf jaar van zijn loopbaan hem toerusten voor die praktijk? Natuurlijk niet. De kandidaat zal door zijn kantoor worden ingewerkt en waarschijnlijk aanvullende cursussen gaan doen. En zo hoort het ook. *Training on the job* noemen we dat in moderne termen. En verder doordenkend: het is ook wat raar om juist de wat flexibeler kandidaten op deze manier te benaderen. Want wat als een notaris, na vele jaren de onroerendgoedpraktijk te hebben beoefend, ineens besluit zich toe te leggen op het levenstestament of estate planning? Hem wordt geen strobreed in de weg gelegd. Er is dan geen 'licentie' die hij moet halen, of aanvullende proeve van bekwaamheid die hij moet afleggen (daar zou ikzelf wel een groot voorstander van zijn overigens, maar dat terzijde). Er wordt van uitgegaan dat hij zichzelf wel 'bijplust' en dat de markt én het

Project Digitale Notariële Informatievoorziening

‘Dit is de kers op de taart’

De Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) en de Belastingdienst slaan met het project Digitale Notariële Informatievoorziening opnieuw de handen ineen. Met de samenwerking worden de mogelijkheden van het Centraal Digitaal Repertorium verder uitgebreid.

TEKST Peter Steeman | BEELD Truus van Gog

Maak niet de fout het project Digitale Notariële Informatie (DNI) een IT-project te noemen. ‘Het is een procesverbeterings-traject met IT-componenten’, benadrukt Jolanda Storm, die het project namens de KNB begeleidt. DNI is een vervolg op een eerdere vruchtbare samenwerking tussen KNB en de Belastingdienst die in 2013 resulteerde in het Centraal Digitaal Repertorium (CDR). Voor het eerst konden akten digitaal met de Belastingdienst worden uitgewisseld. Voor de Belastingdienst, die toezicht houdt op de uitvoering van de Registratiewet, maakte het CDR een einde aan een fysiek traject waarbij papieren akten wekelijks heen en weer werden gestuurd. Storm: ‘Dat zorgde met name bij de Belastingdienst voor een hoop extra handelingen. Doordat het een gezamenlijk project was, konden we het proces voor de Belastingdienst

verbeteren, maar ook op het notariskantoor. We slaagden er bovendien in het project op tijd en binnen het budget te voltooien. Er heeft wat tijd gezeten tussen de afronding van het vorige gezamenlijke project en de start van DNI. Die pauze hebben we benut om een verbinding te maken tussen het CDR en het Centraal Testamentenregister (CTR) en het Centraal Levens-testamentenregister (CLTR). Dat maakte een einde aan de situatie waarin een notaris gegevens in het CDR invoert en bij het opmaken van een testament die handeling opnieuw moet verrichten.’

GEEN SEINTJE

Een van de doelen van het project DNI is een betere registratie van testaments na het overlijden. Het innen van de erfbelasting, waarvoor de Belastingdienst een afschrift van een testament nodig heeft, vergt in de voorgaande situatie een lange aanloop. Storm somt de stappen op: ‘De Belastingdienst ontvangt van

de Basisregistratie Personen (BRP) een lijst met overledenen. Destijds werd er een cd-rom naar het CTR gestuurd en kreeg de Belastingdienst een melding of er een testament is en bij welke notaris. Vervolgens ontving de notaris een blauwe envelop met het verzoek een afschrift van het testament op te sturen. Pas dan ging hij het testament registreren. De laatste jaren kreeg de notaris geen seintje meer van de Belastingdienst.’

OVERLIJDENSSIGNAAL

Namens de Belastingdienst is Loran van der Sluis programmamanager DNI. ‘De interactie tussen CDR en CTR maakt het mogelijk om vanuit de Belastingdienst een automatisch signaal door te geven aan een notaris: ‘‘Let op, uw klant is overleden.’’ Deze maand gaan we de eerste koppeling maken tussen de Belastingdienst en het CTR. Het is geen simpele IT-operatie. Wat we bijvoorbeeld moeten aanpassen, is het zogenaamde overlijdenssignaal. Dat bestaat in principe alleen uit een nummer. Als je dat automatisch wilt koppelen aan een testament, moet je zeker van je zaak zijn. Daarom gaan we dat overlijdenssignaal verrijken met aanvullende informatie.

'Het is geen simpele IT-operatie'

De Belastingdienst levert straks de overlijdens digitaal aan het CTR. Het CDR, dat gekoppeld zal worden aan het CTR, stuurt een digitaal testamentregistratieverzoek naar de notaris. Die scant het testament en uploadt het bestand via het Platform Elektronische Communicatie (PEC) van de KNB. In het geval van oude testamenten gaat er straks een geautomatiseerd bericht naar DocDirekt, het archief in Winschoten. De grote winst voor de Belastingdienst is dat we straks betere informatie over testamenten hebben.'

PRUDENT

Ook de aangifte van de overdrachtsbelasting, die sinds invoering van het CDR is gedigitaliseerd, krijgt een aanpassing. Storm: 'Notarissen krijgen de mogelijkheid om stukken als bijlage te verzenden. Wanneer een klant bijvoorbeeld voor een vrijstelling in aanmerking komt, vult de notaris de aangifte soms aan met bewijsstukken. Die stuurt hij op dit moment nog apart op. Het is een uitbreiding

die we dit jaar gaan bouwen. Het digitaal verzenden van bijlagen vergroot niet alleen het gemak van de notaris. Het wordt ook voor de Belastingdienst eenvoudiger om meer aanvullende informatie op te vragen. Wanneer de Belastingdienst steeds vaker om stukken vraagt, verstoort je het proces. Daar hebben we het wel over gehad. De Belastingdienst heeft aangegeven er prudent mee om te gaan.'

BASIS

Van der Sluis is enthousiast over de samenwerking met de KNB. 'Als Belastingdienst hebben we meerdere relaties met partijen waar we informatie van afnemen. Het bijzondere van deze samenwerking is dat het notariaat een fiscale taak geattribueerd heeft. We werken steeds nauwer samen. Zo krijgen we als het project is afgerond ook toegang tot de NAW-gegevens van notariskantoren. De eerdere samenwerking vormt een prima basis. Vooral omdat we dezelfde gesprekspartners hebben als vier jaar geleden. Er is veel detailkennis waardoor we niet voor verrassingen komen te staan. Dit is in principe een doorontwikkeling van een bestaande dienst. Voor de Belastingdienst zit de complexiteit in het aantal afdelingen en ketens die erbij betrokken zijn.

WAT KAN ER MISGAAN MET CDR?

Ondanks het gemak van CDR gaat er soms weleens wat mis bij het digitaal registreren van akten. Zo typen notarissen soms handmatig het soort akte in, in plaats van deze toe te voegen vanuit de CDR-lijst. Het zelf invullen is bedoeld voor specifieke akten. Wanneer notarissen voor akten die in de CDR-lijst staan een andere naam kiezen met (bijna) dezelfde betekenis, noemen ze bijvoorbeeld de akte van levering een transportakte. Dat is een omschrijving die het systeem van de Belastingdienst niet herkent. Het heeft gevolgen voor het proces, maar ook

Nu moeten we zorgen dat alle afdelingen op tijd deelresultaten leveren. Het leuke is dat er veel enthousiasme is onder collega's voor dit project. Het registreren van onroerend-goedtransacties en de afhandeling van testamenten is een heel tastbaar proces. Je draagt bij aan een maatschappelijke dienst.'

IN ERE HERSTELD

Maart 2018 moet het project afgerond zijn. Notarissen zullen er voorlopig nog niet veel van merken, denkt Storm. 'Op dit moment moet alles gebouwd worden. Net als in het CDR-project zullen we onze leden vragen mee te denken, zodat het proces zo goed mogelijk werkt op notariskantoren. Ook voeren we een pilot met een beperkt aantal kantoren uit. Eventueel merkt men het aan het feit dat softwareleveranciers aanpassingen gaan doen aan hun software. De grootste verandering komt wanneer de notaris straks een bericht krijgt via het CDR voor het registreren van een testament. Het lijkt misschien of de werkdruk daarmee toeneemt, maar het is in feite een terugkeer naar het oude proces dat veel intensiever was en stillag. Met de nieuwe elektronische uitwisseling is die route weer in ere hersteld. Alleen nu veel efficiënter.' ■

voor de factsheets van de KNB. In de analyse van data worden ze niet meegenomen. Ook is op sommige kantoren niemand aangewezen die de lijst overdrachtsbelastingberichten bijhoudt. Als je geen bevestiging krijgt dat je aangifte in behandeling is genomen, kan er iets aan de hand zijn. Je moet dan niet te lang wachten voor je actie onderneemt. Hetzelfde geldt voor zaken die niet binnen de wettelijke term worden afgewikkeld. Het systeem heeft daarvan een overzicht, maar daar moet dan wel iemand naar kijken. Als je te laat bent, overtreedt je als notaris de Wet op belastingen van rechtsverkeer.

Er zijn verschillende (notarieel-)juridische commissies en samenwerkingsverbanden waar (kandidaat-)notarissen in deelnemen. In *Notariaat Magazine* vertellen ze hierover.

NOTARIS EN MEER

WIE Imca Segers (51), notaris
WAAR Vertrouwensnotaris

‘Gedachten spiegelen’

‘**H**et is belangrijk om als (kandidaat-)notaris af en toe je mening te toetsen. Kun je dit niet op het eigen kantoor of in de omgeving, bel dan met een vertrouwensnotaris. Wij zijn er om mee te denken en te sparren, niet om collega’s te vertellen hoe zij iets moeten doen. Zie het als de gedachten spiegelen.’

‘De KNB heeft negen vertrouwensnotarissen. Al in 1997 is de beroepsorganisatie hiermee begonnen. Deze vertrouwensnotarissen zitten door het hele land en krijgen gezamenlijk tientallen telefoontjes per jaar. Ikzelf ben er nu een halfjaar mee bezig. Een groentje nog dus. Twee keer per jaar komen wij samen en leggen wij elkaar de cases voor waar wij mee te maken hebben gehad. Ook laten wij de anderen weten wat wij in dat geval hebben geadviseerd. Goed om te kijken of je als vertrouwensnotarissen op dezelfde golflengte zit. Toen ik werd gevraagd om vertrouwensnotaris te worden, was ik zeer verrast. Kan ik dat wel? Mijn man zegt altijd dat ik nog roomser ben dan de paus. En eigenlijk heeft hij ook wel gelijk. Toch vond ik het belangrijk om mee te doen. Ik moet ook uit die comfortzone van mijn eigen organisatie en mijn steentje bijdragen aan de beroepsorganisatie. Ik heb een heel drukke praktijk, maar het is ook belangrijk om verder te kijken. Anders zit je ook maar zo in je eigen kamer en ben je alleen met je eigen bedrijf bezig. Bovendien kan ik hier zelf ook weer van leren.’

‘Vakgenoten helpen, is mooi. Wij hebben allemaal weleens een geval waarbij je twijfelt. Zo kreeg ik het afgelopen jaar een belletje van iemand die mij iets voorlegde waar ik zelf net zo mee had geworsteld. Ik heb er toen ook flink over na moeten denken. Ik heb de beller verteld hoe ik het aan zou pakken. Maar ik heb ook niet de wijsheid in pacht. Achteraf vraag ik mij af of de beller wat aan mijn advies heeft gehad, lastig. Bij een ander belletje was mij meteen duidelijk dat de collega niet goed bezig was. En dat heb ik ook gezegd. Wat diegene mij voorgelegde, had geen issue mogen zijn. Dat kon gewoon niet. Deze collega mocht niet passeren. Ik wijs dan ook op de stappenplannen van de beroepsorganisatie. Die zijn een handvat, maar een praatje met een collega is soms een stevigere greep.’

‘Zelf heb ik in het verleden ook weleens gebeld met een vertrouwensnotaris. En ook met het KNB-bureau. Ik werd daar toen op gewezen door een collega. Als ik nu een dilemma heb, zou ik dat zeker weer doen. Casussen zijn soms gewoon moeilijk. Kijk naar de DilemmaApp. In principe zijn er geen foute antwoorden. Overal zitten nuances in. Het is maar net hoe je iets benadert. En toch moet het voor iedereen wel duidelijk zijn als iets echt niet kan. Gebruik je gezond verstand.’ ■

Wil jij werken bij een groot onafhankelijk Nederlands kantoor met internationale ambities?

Houthoff Buruma

Met circa 300 advocaten, notarissen en belastingadviseurs is Houthoff Buruma één van de grootste juridische dienstverleners in Nederland. We zijn een onafhankelijk Nederlands kantoor met een grote internationale oriëntatie. Houthoff Buruma is een full-service kantoor met één focus: onze cliënt. Grote beursgenoteerde bedrijven en financiële instellingen. Ondernemingen die hoge eisen stellen aan onze dienstverlening. Onze aanpak is gedegen en praktisch. We zoeken intelligente oplossingen; dat houdt onze praktijk uitdagend en doet tegelijkertijd recht aan de concrete doelstellingen van onze cliënten.

Kijk voor meer informatie over Houthoff Buruma op:

www.houthoff.com

volg onze bedrijfspagina op LinkedIn

@HouthoffBuruma

Wij zijn op zoek naar: Kandidaat-notarissen Real Estate in Rotterdam

Starters 0-3 jaar ervaring | Medewerkers 3-5 jaar ervaring

Wij zijn op zoek naar kandidaat-notarissen die in staat zijn juridische excellentie te koppelen aan nuchterheid, visie en creativiteit.

Houthoff Buruma voert een internationale Real Estate praktijk op het allerhoogste niveau. We begeleiden omvangrijke transacties, fondsvorming, financieringen en complexe project- en herontwikkelingen. Onze cliënten behoren tot de top van de markt. Ben jij ervan overtuigd dat een carrière als kandidaat-notaris bij een groot, commercieel advocatenkantoor is wat jij wil? Beschik je daarnaast ook over uitstekende 'people skills' en weet je jezelf te onderscheiden door een hoge mate van authenticiteit, lef en onafhankelijkheid? Solliciteer dan door een e-mail te sturen naar f.keijzer@houthoff.com. Kijk voor de volledige vacature op www.houthoff.com/nl/werken-bij

Heb je vragen over deze vacature, neem dan contact op met Jan Cees Kuiken of Lucas Louwerier via +31 10 217 2675.

A portrait of Notaris Bert Broekkamp, a middle-aged man with a balding head, wearing glasses, a white shirt, and a grey suit jacket. He is standing with his arms crossed, looking slightly to the right of the camera. The background is a blurred outdoor setting with light-colored flowers, possibly cherry blossoms.

Notaris Bert Broekkamp

‘Deze smet gaat nooit meer weg’

Wat gebeurt er met je als je onterecht wordt opgepakt, gevangengezet en veroordeeld? Notaris Bert Broekkamp begeleidde reguliere ABC-transacties voor een vaste klant, een hypotheekadviseur die ook handelde in huizen. Volgens het Openbaar Ministerie (OM) was hij het brein achter een criminele bende die zich verrijkte door vastgoedfraude, witwassen en valsheid in geschrift. De rechtbank veroordeelde hem tot een jaar cel, maar het Hof Arnhem-Leeuwarden verwees dat vonnis vorige maand naar de prullenbak.

TEKST Tatiana Scheltema | BEELD Truus van Gog

Op zijn vijfenveertigste werd Bert Broekkamp bekeurd voor het overschrijden van de maximumsnelheid met 15 kilometer per uur. Zijn vrouw en kinderen hadden hem keihard in zijn gezicht uitgelachen. Hij? Notaris Lambertus Maria (Bertje) Broekkamp? Het saaiste mannetje van het dorp? Hilarisch.

Opgerold op de kale brits van zijn politiecel dacht hij eraan terug. De dagen ervóór pasten niet in zijn leven. Maandag 31 oktober 2011 was 'klapdag' geweest (dat het zo heette, hoorde hij pas veel later van zijn advocaat). Elf agenten en een hulpofficier van Justitie stonden om zes uur 's ochtends naast zijn bed. De Alkmaarse ringvoorzitter Hans Erkamp wachtte beneden in de hal. Ze namen hem mee naar zijn kantoor. Daar was nog meer politie, compleet met kogelvrije vesten en bewapend met stenguns. Waarom? Broekkamp had geen idee. De ringvoorzitter had als taak de doorzoeking van zijn kantoor in goede banen te leiden. De mannen met stenguns stonden er om 8.15 uur nog, hoorde hij later van zijn kandidaat-notaris. Een advocaat hadden ze ook voor hem geregeld. 'Een beste man, ik had er niets aan. Heeft drie weken meegehobbeld, à raison van 24.000 euro. Een speciaal tarief, hij zocht me ook in de weekenden op.'

KOUD

Van kantoor ging het achter in een politieauto naar bureau Lelystad. Zijn riem, schoenen en portemonnee moest hij afgeven. Dagenlang werd hij door mensen van de Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst (FIOD) verhoord. Tussen de verhoren door brachten ze hem terug naar zijn cel. Het was er koud, hij vroeg om een deken en 's avonds om tien uur ging het tl-licht uit. 's Ochtends mocht hij precies zeven minuten douchen. 'Met een dame erbij. Ik kreeg scheermesjes van de overheid: vreselijk bot, ik sneed mezelf.' Na drie dagen hadden ze hem moeten voorgeleiden aan de

rechter-commissaris, maar dat gebeurde niet, de invezekeringstelling werd met drie dagen verlengd. Onrechtmatig, bleek later. Behalve zijn advocaat kreeg hij niemand te spreken, lezen mocht ook niet. Hij zat, zoals dat heet, 'in alle beperkingen'.

ANTISPECULATIEBEDING

Pas op dag drie begreep hij waar hij van werd verdacht. Het draaide allemaal om B, een hypotheekadviseur die hij al jaren niet meer had gezien. Tussen 2003 en 2006 had hij goede zaken gedaan met BK Financiële Diensten, het adviesbureau waarvan B mede-eigenaar was. Het geld klotste in die tijd tegen de plinten en door de lage rente was de vraag naar hypotheekoversluitingen enorm. 'Dat was op dat moment zijn business, en van mij ook, zoals van veel notarissen. Ik was er goed in en snel.' En hij was ook goedkoper dan de meeste collega's. BK Financiële Diensten was gevestigd in Amsterdam-Zuidoost en de klanten kwamen ook uit die buurt. 'Ik zei: "Je kan niet verwachten dat ze allemaal naar Alkmaar komen, ik kom wel naar jullie toe." Als notaris mocht ik ook gewoon buiten mijn standplaats passeren.' Dan zat hij met zijn medewerkster in een apart kamertje bij B op kantoor, waar verder alleen

maar Hindoestaans-Surinaamse mannen werkten. 'Ik was de enige blanke kip die daar rondliep.'

Naast zijn advieswerk dreef B ook een huizenhandeltje en toen woningbouwverenigingen hun slecht onderhouden woningen gingen verkopen, was B er als de kippen bij. De eerste woning van woningbouwvereniging Stadgenoot deed hij een halfjaar later met een winst van 18.000 euro van de hand. 'Maar toen daar weer een woning vrijkwam, zeiden ze: "Hallo, het is niet de bedoeling dat je gaat handelen." Opmerkelijk, want de woningbouwvereniging had geen anti-speculatiebeding ingebouwd. Toen is B met tussenpersonen gaan werken. En daarvan zei justitie: dat zijn stromannen!'

ONHERROEPELIJKE VOLMACHT

Dat zal zo geweest zijn, maar Broekkamp wist van niks. Voor hem verscheen gewoon de eigenaar van een woning die door de projectnotaris van de woningbouwvereniging was overgedragen. 'B zei dan: "Ik heb het even voorgeschoten en ga kijken of ik voor deze mensen een hypotheek kan regelen. Lukt dat niet, dan verkopen we het pand door." Dat was voor mij heel logisch: hij was immers hypotheekadviseur!' Om het risico voor B

‘Ik kreeg scheermesjes van de overheid: vreselijk bot, ik sneed mezelf’

te beperken, tekenden de kopers, naast een hypotheekakte of schuldbekentenis, ook een onherroepelijke volmacht zodat de woning inderdaad kon worden doorverkocht. Zó raar was dat niet: banken deden het ook. Alles bij elkaar gebeurde het acht keer. In 2006 droogde de samenwerking op, er waren inmiddels notarissen die nóg goedkoper dan Broekkamp wilden werken.

VERDACHT

Voor justitie zag het er uiterst verdacht uit: een notaris uit Alkmaar die in Amsterdam-Zuidoost panden overdroeg op een kantoor met alleen maar donkere mannen. ‘Tijdens de verhoren lieten ze me een organogram zien van de criminele organisatie: allemaal poppetjes met namen eronder van advocaten, Hell’s Angels, makelaars, hypotheekadviseurs. En helemaal bovenaan stond ik.’ B bleek zijn pandjes bij vier verschillende woningbouwverenigingen te hebben gekocht en had, naast Broekkamp, met nog negentien andere notarissen zaken gedaan. Dat ontdekte hij later, toen hij het nazocht in het Kadaster. Maar alleen hij en een notaris uit Almere werden vervolgd.

SCHIMMIGE ZAAKJES

De Peseta-zaak begon te lopen in 2010, toen ene D zich bij de politie in Lelystad meldde met belastende informatie over B, zijn vroegere werkgever. In die tijd was de theorie over de ‘verwevenheid tussen onder- en bovenwereld’ bij justitie in opkomst. Criminelen zouden bij het witwassen van hun met misdaad vergaarde vermogen hulp krijgen van ‘foute’ notarissen en advocaten. D’s ontboezemingen over de schimmige zaakjes van zijn vroegere baas pasten naadloos in dat plaatje. Verbalisant Z hing dan ook aan D’s lippen. Een eerder onderzoek naar vastgoedfraude door een grote criminele bende (codenaam: Kina) was op niks uitgelopen, maar met deze getuige leek het of hij een herkansing kreeg. Hij wilde D best een beetje helpen door hem een paar namen van notarissen in de mond te leggen. ‘Even kijken, u noemde ook een Broekkamp uit Alkmaar’, zegt Z volgens het verhoorverslag van 13 juli 2010. Maar D had de naam Broekkamp (noch die van de notaris uit Almere) helemaal niet genoemd.

BIJENKORF

Na zes dagen op het politiebureau werd Broekkamp overgebracht naar het Huis van Bewaring. Bij zijn aankomst in Zwolle moest hij naakt door de knieën met vijf bewakers eromheen. Controle. Hij zat nog steeds in beperkingen, al regelde de advocaat dat hij tenminste mocht lezen. En het regime was toch prettiger. ‘Om zeven uur ’s ochtends kloppen ze aan. “Goeiemorgen Bert! Goed geslapen? Wat ga je doen vandaag?” Dan zei ik: “Nou André, ik denk dat ik even naar de Bijenkorf ga.” Dan zei André: “Doe maar niet Bert, het zijn de Drie Dolle Dwaze Dagen. Je kan beter hier blijven.” Na drie weken mocht hij naar huis. ‘Als die deur opengaat ... Dan ben je net een vogeltje.’

ANDERS

Bert Broekkamp was de eerste notaris die in 2000 onder de nieuwe Notariswet werd benoemd. Hij had een moeilijke start: zijn plan om een nieuwe standplaats in Alkmaar te beginnen, stuitte op weerstand. ‘Er was verzet vanuit de notarissen in Alkmaar. De Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) bemoeide zich ermee: Wat moest ik in Alkmaar? Waarom ging ik niet de “lege vlekken” opvullen in Almere of Lelystad? Maar daar wilde ik juist weg.’ In Alkmaar wisten ze niet wat ze overkwam. ‘Ik deed alles anders: een modern pand, moderne inrichting. En ik verzamelde al heel lang modelautootjes, in een vitrinekast. Dat stond zelfs in mijn ondernemingsplan. Mensen kwamen binnen en zeiden: “Notaris, wat leuk, u verzamelt autootjes!” Het was een goeie ijsbreker.’ Dat eerste jaar mocht hij 10 procent goedkoper werken, het tweede jaar 20. Binnen een paar jaar had hij een groot kantoor, met twaalf, dertien medewerkers. Hij kon een mooie villa laten bouwen. ‘De oude garde vond het allemaal niks. En dan zien ze je later in het gevang terecht komen en zeggen ze: zie zo.’

VECHTLUST

Zijn arrestatie had de voorpagina van *De Telegraaf* gehaald en toen hij thuiskwam, wilde iedereen weten hoe het zat. ‘Ik bleef maar zeggen: ik heb er niks mee te maken! Je zal het zien, de rechter zal me vrijspreken. Dus ik kreeg het voordeel van de twijfel. Maar toen ik werd veroordeeld zeiden ze: “Zie je wel! We geloofden je, maar nu heb je ons ook nog belazerd! Want je hebt het wél gedaan.” Op 16 februari 2015 achtte de Rechtbank Utrecht wettig en overtuigend bewezen dat Broekkamp zich had schuldig gemaakt aan

Op zoek naar de juiste collega? Plaats uw vacature in Notariaat Magazine.

Sdu Adverteren

- U adverteert in het officiële orgaan van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB).
- U bereikt daarmee automatisch alle (kandidaat-)notarissen in Nederland.
- U heeft multimediale mogelijkheden d.m.v. gunstige doorplaatsing op Advocatie.nl.

Wilt u meer weten? Vraag onze media-adviseur Martine Aspeslagh:
☎ (0)70 378 0562 ✉ m.aspeslagh@sdu.nl

Meer informatie op sduadverteren.nl

Sdu

oprecht
de beste
keuze

*‘Als die deur
opengaat ...
Dan ben je net
een vogeltje’*

witwassen, valsheid in geschrift en deelname aan een criminele organisatie. Hij kreeg een celstraf van een jaar. De grond zakte onder zijn voeten weg.

Het onmiddellijke gevolg was dat hij werd geschorst, ook al was het vonnis niet onherroepelijk – dat staat in de wet. Op advies van de KNB werd Hans Erkamp, de inmiddels voormalige ringvoorzitter, aangesteld als waarnemer, ook al had Broekkamp de voorzitter van de kamer van het notariaat gevraagd om zijn eigen kandidaat-notaris te benoemen.

Tijdens het gesprek met Erkamp over het waarnemerschap was hij dermate aangeslagen dat hij overwoog om maar helemaal te stoppen. Dat gevoel duurde een paar dagen. Zijn accountant had hem op het gesprek voorbereid. In dit soort situaties zullen ze over de sleutels van je kantoor en over je kantoorrekening willen beschikken, had hij gezegd. Maar het is niet verplicht. Inderdaad vroeg Erkamp daarom, maar Broekkamp weigerde. Hij belde ook met advocaat Gerd van Atten, die hem vertelde dat hij een goede kans maakte om zijn kandidaat-notaris toch te laten waarnemen, wat uiteindelijk ook lukte. ‘Toen kreeg ik mijn vechtlust terug.’

EXOTISCHE SITUATIE

In hoger beroep voor het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden voerde hij hetzelfde verweer als eerder bij de rechtbank: dat van witwassen en van valsheid in geschrift geen sprake was, omdat hij de werkelijkheid zoals die zich aan hem voordeed te goeder trouw in zijn akten had beschreven. Hij kón ook niet anders – dat waren nu eenmaal de feiten. Wel nam hij een deemoediger houding aan dan bij de rechtbank. ‘Het was belangrijk om het gevoel dat onder de boosheid lag, de onmacht en het verdriet

naar buiten te brengen’, zegt Geert Jan van Oosten, zijn advocaat in hoger beroep en zelf getrouwd met een notaris. ‘Het wás natuurlijk ook een wat exotische situatie: pandjes die worden gekocht en doorverkocht bij duistere mannen, wietplantages op de achtergrond, het speelt in de perceptie allemaal mee. Maar een boze man die gaat schoppen tegen het OM, daar kijkt niemand graag naar. En rechters al helemaal niet.’

Van de bewijsvoering van het OM bleef bij het hof niets over. De akten van Broekkamp ‘bevatten niets anders dan de vastlegging van de feitelijke situatie en de juridische werkelijkheid’, schreef het hof in zijn arrest van 13 maart. Hij werd op alle punten vrijgesproken. Het OM had spoken gezien. Anders dan bij de uitspraak in eerste aanleg was de rechtszaal vrijwel leeg.

KAPOT

De Almeerse notaris die was aangeklaagd, was al door de rechtbank vrijgesproken. Maar hij was er zakelijk en psychisch wel aan onderdoor gegaan. Broekkamp niet. Het steekt hem wel dat hij van ‘zijn’ beroepsorganisatie, de KNB, nooit wat heeft gehoord. ‘Ze zijn nóóit voor me opgekomen. Toen ik was opgepakt, mocht meneer Van Mourik op televisie roepen dat ik een ‘rotte appel’ was, die er zo snel

mogelijk uit moest. Ze hebben geprobeerd me er via het tuchtrecht uit te krijgen, maar ook dat is niet gelukt – alles was piekfijn in orde.’ Van Oosten ziet de zaak als de ‘notariële Puttense moordzaak’, met dien verstande dat er hier, althans door Broekkamp, niet eens een misdrijf is gepléégd. ‘Je mag hopen dat het een *wake up call* is voor de KNB. Dat men zich realiseert dat niet iedereen die een justitie-luchtje over zich heen krijgt gespoten, meteen niet deugt en dat je niet blindelings kan vertrouwen op het woord van politie of justitie. De onafhankelijke rechter is er niet voor niets. Want het enkele feit dat je als notaris verdacht bent, kan al je ondergang betekenen. Daar heb je geen veroordeling voor nodig. Je maakt iemand hoe dan ook kapot.’

VERLIES

Tegen verbalisant Z is een integriteitsonderzoek gestart. Voor Broekkamp is het een schrale troost. Zijn mooie villa in de duinen heeft hij met verlies moeten verkopen. Hij is nu 60 en zou eigenlijk nog even door moeten werken. Maar het gaat niet meer, zegt hij. Een notaris moet smetteloos zijn, maar deze smet gaat nooit meer weg. ‘De energie is ook weg. Ik heb mezelf overeind gehouden omdat ik zélf wilde bepalen wanneer ik het notariaat uitga. Ik kwam er met veel kabaal in en ga er met veel kabaal weer uit. Maar wel met opgeheven hoofd.’ ■

De KNB heeft begrip voor de opvattingen van de heer Broekkamp, maar wil niet inhoudelijk ingaan op zijn zaak via de media.

Mecenaatsadviseurs Marceline Loudon, Menno Tummers en Mathilde Stuyling de Lange (vlnr)

De Kunst van het geven...

Een eigen fonds als nalatenschap

De restauratie van het interieur van Kasteel Heeze, een optreden van de jonge musici van het Jong Metropole of de theatervoorstelling Het Pauperparadijs in Veenhuizen. Allemaal mede mogelijk gemaakt door een bijdrage van het Prins Bernhard Cultuurfonds. Maar er is meer: de activiteiten van het Cultuurfonds waaieren uit van beeldende kunst naar popmuziek, fotografie, film, geschiedenis en letteren, buurtcultuur, theater en monumentenzorg.

Eigen filantropie-vehikel

Steeds vaker komt het geld voor al deze projecten – zo'n 3.500 per jaar - van particulieren, stichtingen of bedrijven die een eigen fonds oprichten bij het Prins Bernhard Cultuurfonds. Bij leven of als nalatenschap. Met een eigen CultuurFonds op Naam zetten zij hun betrokkenheid om in het geven of nalaten aan een doel dat hen na aan het hart ligt. Ze stellen een eigen fonds in waarvan ze naam en doelstelling zelf bepalen. Het Cultuurfonds kleurt het fonds in overleg met de schenkers of de erfgenamen in met mooie projecten. Inmiddels zijn er al meer dan 400 van deze eigen filantropie-vehikels in beheer bij het Prins Bernhard Cultuurfonds. Voor bijvoorbeeld kindertheater, poëzie, jonge musici, behoud van bijzondere natuur of restauratie van eeuwenoude monumenten. cultuurfonds.nl/mecenas

Huis van het mecenaat

De opleving van het mecenaat brengt soms vragen met zich mee. Over schenken, beleggen, lenen, nalaten en het beheren van fondsen. Het Prins Bernhard Cultuurfonds zet de deuren van

het 'Huis van het mecenaat' daarvoor wagenwijd open. Niet alleen voor een CultuurFonds op Naam, maar ook voor andere geefvormen, bij leven of als nalatenschap.

"Met het Mecenaat op maat springen we in op een groeiend aantal mecenasen met uiteenlopende ambities", zegt Menno Tummers, een van de mecenaatsadviseurs van het Cultuurfonds. "We zijn echt een professioneel adviescentrum geworden, waar alle geefvragen besproken kunnen worden. En die als ze binnen onze werkerreinen passen, ook ten uitvoer worden gebracht." En dan gebeuren er mooie dingen. Van een buurtcultuurproject dat de verdraagzaamheid in de buurt vergroot, het verfraaien van architectuur in een stad tot de doorbraak van een talent. 'Dat brengt de kunst van het geven allemaal tot stand', aldus Tummers.

De kunst van het geven

In de 21e eeuw is het ondersteunen van cultuur, natuur en wetenschap nog steeds even belangrijk voor de ontwikkeling van de maatschappij. Het Prins Bernhard Cultuurfonds, al sinds de Tweede Wereldoorlog zelf actief aanjager van het particulier initiatief, brengt partijen bij elkaar, geeft advies en zoekt samenwerkingsmogelijkheden om extra geld bij elkaar te krijgen voor cultuur, natuur en wetenschap in Nederland. Vanuit dit 'Huis van het mecenaat' worden jaarlijks zo'n 3.500 initiatieven ondersteund, onder meer namens de moderne mecenas.

**Ook iets teweeg brengen met een gift of nalatenschap?
Kijk op cultuurfonds.nl/geven**

Marceline Loudon, Menno Tummers en Mathilde Stuyling de Lange begeleiden de geefwensen van schenkers aan het Prins Bernhard Cultuurfonds. Als mecenaatsadviseurs hebben zij meer dan 400 CultuurFonds op Naam onder hun hoede, van particulieren, (familie)stichtingen, bedrijven en overheden. Samen met de gevers kunnen zij jaarlijks honderden mooie projecten ondersteunen voor cultuur, natuur en wetenschap.

PRINS BERNHARD
CULTUURFONDS

De kunst van het geven

Allesbehalve saai

Stoffig, saai, kantoorbaan, lange juridische teksten: enkele gebruikelijke kreten over mijn beroep. Heb ik een saai beroep?

FEESTJE

Onder andere vanwege van mijn Hindoestaanse achtergrond heb ik voor het notariaat gekozen. Het Hindoeïsme kent zestien 'sanskaars'. Een 'sanskaar' markeert een bepaald hoogtepunt of fase in het leven. Denk aan een geboorte van een kind, voor het eerst naar school gaan, trouwen en overlijden. Bij iedere fase worden bepaalde rituelen verricht om ervoor te zorgen dat alles voorspoedig zal verlopen. 'We' vinden dus altijd wel een reden om een feestje te geven. Je zou kunnen zeggen dat het opstellen van een akte bij iedere fase ook een vorm is van een 'sanskaar': niet altijd een feestje, maar saai zeker niet.

*Niet altijd een feestje,
maar saai zeker niet*

HULP

Naast de gebruikelijke notariële werkzaamheden wordt de hulp van het notariaat tevens gevraagd bij gebeurtenissen die ook belangrijk zijn: er wordt

toezicht gehouden door een notaris bij een trekking van een loterij, een notaris als jurylid bij de Miss India Holland verkiezing, enzovoort. Alles behalve saai dus. Onlangs hebben de notaris en ik een presentatie gegeven over het erfrecht en het levenstestament voor de plaatselijke ondernemers. Dus ik zit niet altijd achter mijn bureau of aan tafel met mijn cliënten. Een saai beroep? Zeer zeker niet.

GEDRAGSREGELS

De onafhankelijkheid van een notaris is ook een van de redenen waarom ik voor het notariaat gekozen heb. Bij belangrijke gebeurtenissen is er vaak behoefte aan iemand die men kan vertrouwen en dat hij of zij echt onafhankelijk en onpartijdig is. Het notariaat staat namelijk voor rechtszekerheid, is onafhankelijk en heeft een poortwachtersfunctie: oftewel de kernwaarden volgens de Commissie Versterking Kernwaarden Notariaat. Wij hebben gedragsregels waar wij ons aan moeten houden en de samenleving kan erop vertrouwen dat wij ons hieraan zullen houden. Waar ik onlangs verbaasd over was, is dat het notariaat in Suriname (nog) geen (officiële) gedragsregels kent voor het notariaat. In mei zal zelfs de eerste (!) tuchtzitting tegen een Surinaamse notaris plaatsvinden.

MAGNETRON

Heb ik dus een saai beroep? Ik verzeker anderen ervan dat het notariaat allesbehalve saai is. Van een ongemakkelijk gesprek met een ontferde weduwe, tot aan een één uur durende bespreking met een zoon over de magnetron van zijn overleden moeder die de dochters hebben ontvreemd! Of voor de zomer samen een woning kopen gecombineerd met een samenlevingsovereenkomst, om dan vervolgens na de zomervakantie de woning te verdelen! Saai? Dacht het niet. ■

Kesho Ghisai,
Remmerswaal
Notariskantoor

Benadeling van schuldeisers

Moet een notaris dienst weigeren als door de rechtshandeling, neergelegd in de akte die de notaris gevraagd wordt te passeren, schuldeisers van een van partijen bij die akte worden benadeeld? Moet die benadeling vaststaan of is dienstweigeren al geboden als benadeling met enige mate van zekerheid te verwachten valt? Welke mate van zekerheid? En hoe valt die mate van zekerheid te verkrijgen? Met andere woorden: hoe ver moet de notaris gaan in zijn onderzoek? In deze bijdrage wordt gezocht naar een antwoord op deze vragen in de (tucht)rechtspraak.

TEKST Madeleine Hillen-Muns | BEELD Truus van Gog

1. BIJZONDERE OMSTANDIGHEDEN EN EEN ZEKERE ZORG

Het eerste aanknopingspunt bij de beantwoording van deze vragen is de bekende reeks arresten inzake de Tilburgse hypotheekbank (HR 23 december 1994, *NJ* 1996/627 en 628, HR 15 september 1995, *NJ* 1996/629 en HR 19 juni 1998, *NJ* 1999/288). Deze arresten zijn zo bekend, dat zowel de nuance waarmee de Hoge Raad zijn oordeel heeft gegeven lijkt te zijn vergeten, als het feit dat in de ene zaak waarin aansprakelijkheid van de notaris werd aangenomen, sprake was van uitzonderlijke omstandigheden. Wat was ook alweer dat oordeel van de Hoge Raad?:

‘(...) dat de functie van de notaris in het rechtsverkeer hem onder bijzondere omstandigheden ook verplicht tot een zekere zorg voor de belangen van derden welke mogelijkerwijs zijn betrokken bij de door zijn cliënten van hem verlangde ambtsverrichtingen.’

In de zaak waarin de Hoge Raad tot het oordeel kwam dat de notaris onrechtmatig had gehandeld door mee te werken, speelden met name perspublicaties een rol. De desbetreffende krantenartikelen hadden koppen als: ‘Enorme zwendel in huizen ontdekt’, ‘Inval bij groot aantal bv’s en hypotheekbank’ en ‘In Friesland gigantische huizenfraude op het spoor’. Daardoor was de notaris gewaarschuwd of had dat moeten zijn. Het is tegen die achtergrond dat het oordeel is gegeven dat de notaris beter had moeten weten.

Niet iedere mogelijke benadeling van schuldeisers hoeft echter tot dienstweigeren te leiden

2. BENADELING DOOR VERHULLING EN VERZINSELS

In de uitspraak van de Kamer van toezicht Arnhem van 12 december 2005 (te kennen uit de bevestigende uitspraak van Hof Amsterdam 20 juli 2006, ECLI:NL:GHAMS:2006:AY4980) is als norm waaraan het handelen van de notaris wordt getoetst, gegeven: *‘4.2. Op grond van art. 17 Wna dient de notaris bij zijn ambtsuitoefening de belangen van alle bij de rechtshandeling betrokken partijen met de grootst mogelijke zorgvuldigheid te behartigen. Onder omstandigheden strekt die zorgplicht zich ook uit tot belangen van derden.’*

De bijzondere omstandigheden zijn – althans in de vooropgestelde norm – gereduceerd tot omstandigheden. De uitspraak betrof een opkoper van noodlijdende bv’s met als gemene deler dat de directeur-groot aandeelhouder (dga) steeds een forse schuld had aan hun bv. De benadeling van de schuldeisers was gelegen in het laten verdwijnen van de schuld van de dga aan de bv door die schuld niet als actief over te nemen op de overnamebalans. De kamer overweegt:

‘Dat de notaris niet verantwoordelijk is voor de inhoud van een overnamebalans en dat er ook geen wettelijk verplichting is om bij een aandelenoverdracht een overnamebalans aan de leveringsakte te hechten, doet er niet aan af dat de notaris had moeten beseffen dat de hiervoor weergegeven tekst van de akte, in combinatie met de overnamebalans waar de schuld niet als vordering van de vennootschap op voorkomt, voor schuldeisers van de vennootschap op zijn minst genomen onduidelijkheid schept over een verhaalsmogelijkheid – te weten de vordering die de vennootschap had op de directeur-grotaandeelhouder – en dat daardoor de overdracht het risico van benadeling van schuldeisers in zich draagt. De zorgplicht van de notaris brengt met zich mee dat hij dat zoveel mogelijk voorkomt. Hoewel [Y] geen notariële diensten geweigerd mogen worden enkel op grond van een strafrechtelijk verleden, had dat verleden in verband met de zorgplicht van de notaris er wel toe moeten leiden dat de notaris extra op zijn hoede was. De notaris heeft er geen blijk van gegeven dat hij dat was. (...)’

De notaris in deze uitspraak passeerde een akte waarin, kort gezegd, in strijd met de waarheid werd gerept van verrekening, hetgeen overigens ook al op grond van artikel 6 lid 2 van de Verordening beroeps- en gedragsregels (destijds artikel 5) niet is toegestaan. Wat de benadeling betreft, kan de uitspraak van de kamer zo worden begrepen dat de notaris in ieder geval zodanig onderzoek verricht dat hij een risico op benadeling opmerkt als het zich voordoet.

Ook in de zaak die heeft geleid tot Hof Amsterdam 22 november 2011, ECLI:NL:GHAMS:2011:BV3506 ging het om een akte, een scheidingsconvenant, waarin in strijd met de waarheid is verklaard. Klaagster, schuldeiseres van de man, verweet de notaris dat hij heeft meegewerkt aan akten die in samenhang waren gericht op het onttrekken

van vermogensbestanddelen aan het verhaal van klaagster:

'7.5. Het convenant wekt in alle opzichten de indruk dat daarmee [de vrouw] (ten koste van de crediteuren van [de man] financieel in een zo gunstig mogelijke positie te brengen. (...) Hoewel bij gebreke van aanwijzingen van het tegendeel moet worden aangenomen dat de oud-notaris niet betrokken is geweest bij het opstellen van de verrekeningsovereenkomst, had het bij een grote verschuiving van vermogens als hier aan de orde was, op de weg van de oud-notaris gelegen om de realiteitswaarde van de door de comparanten voorgespiegelde financiële situatie in ieder geval marginaal te toetsen. (...)

7.6. Het valt de oud-notaris verder euvel te duiden dat hij in artikel 3 van het convenant aan de grote vermogensverschuiving ten onrechte een grondslag heeft gegeven door in strijd met de waarheid te vermelden dat [de vrouw] en [de man] op grond van de huwelijkse voorwaarde met elkaar dienden af te rekenen - (...)

De marginale toets betreft het hof op de plicht van de notaris op de 'voorgespiegelde financiële situatie' die door partijen als grondslag werd gegeven voor de vermogensverschuivingen. Die toets ziet dus niet zozeer op de benadeling

van schuldeisers, maar op dat wat er in de akte als grondslag voor de daarin neergelegde rechtshandeling wordt gegeven.

3. BENADELING DOOR KWIJTSCHELDING

Ook in Hof Amsterdam 30 juli 2013, ECLI:NL:GHAMS:2013:2317 was tekortschietend onderzoek naar de mogelijke benadeling een belangrijke reden voor de gegrondbevinding van de klacht:

'6.2. (...) De (mogelijke) benadeling van schuldeisers is gelegen in de delging van (soms aanzienlijke) schulden van de voormalige directeur-groootaandeelhouder of moeder-vennootschap aan de door [BV] of [stichting] overgenomen vennootschap. Onweersproken is, wat ook voor zichzelf spreekt, dat schuldeisers (tenminste kunnen) worden benadeeld indien een grote vordering van die vennootschap op een derde wordt kwijtgescholden. De oud-notaris heeft zijn stelling dat de schulden niet inbaar waren, zodat van die (mogelijke) benadeling geen sprake was, onvoldoende onderbouwd. Van enig nader onderzoek anders

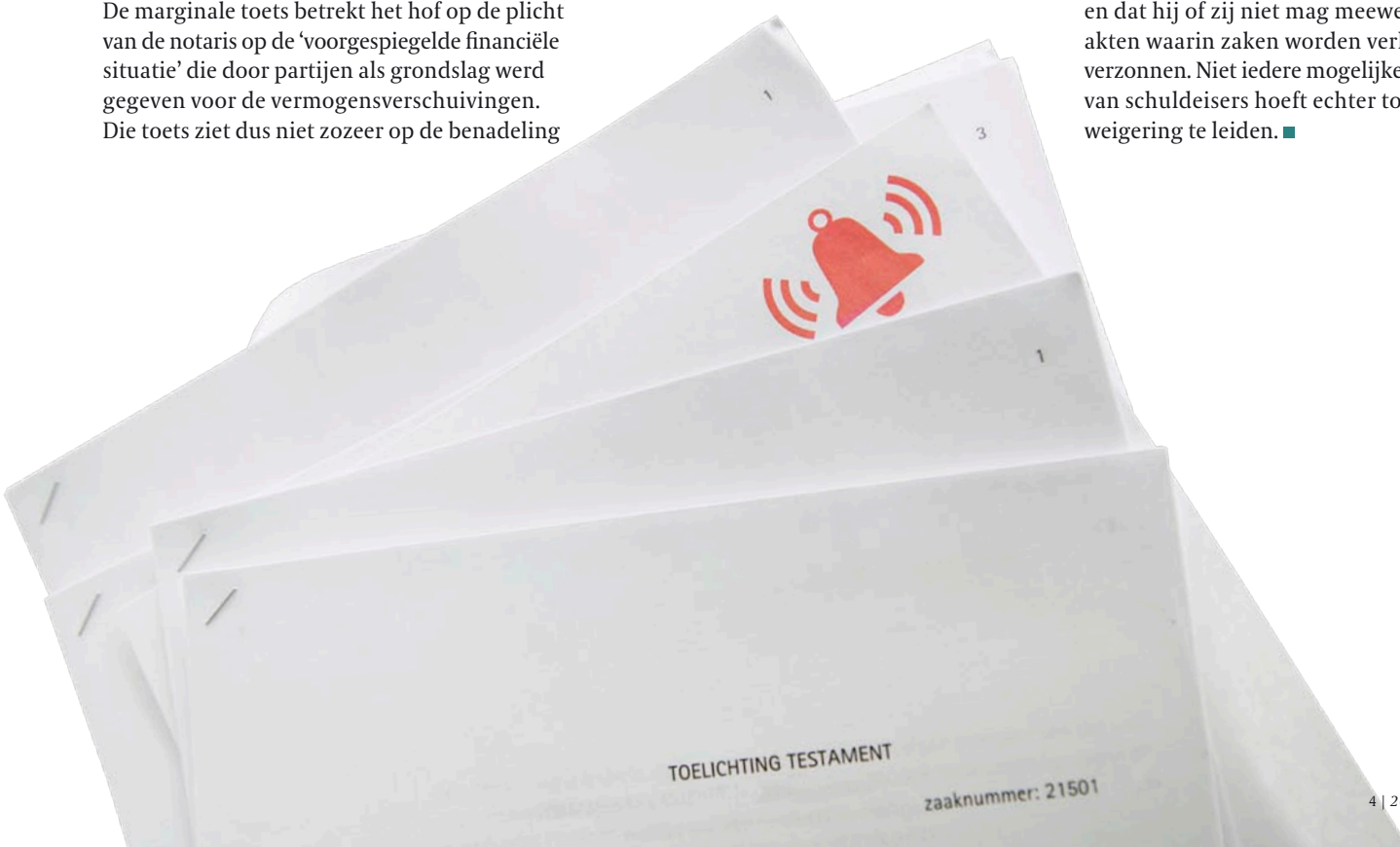
dan dat de verkopers geen eigen huis hadden, op grond waarvan de oud-notaris heeft mogen aannemen dat schuldeisers niet werden benadeeld door de delging van de schuld, is niet gebleken. (...)

4. NIET IEDERE BENADELING LEIDT TOT DIENSTWEIGERING

Geen reden voor dienstweigering zag het hof bij vestigen van een hypotheekrecht ten behoeve van een schuldeiser, waar er meer schuldeisers waren (Hof Amsterdam 11 maart 2013, ECLI:NL:GHAMS:2013:1891). Ook als de notaris zou weten dat beslaglegging door een of meer andere schuldeisers dreigt, is dat enkele feit onvoldoende om dienst te weigeren ter zake van de hypotheekakte.

5. CONCLUSIE

Uit deze tuchtzaken kan worden geleerd dat de notaris altijd alert moet zijn op mogelijke benadeling van schuldeisers, dat het onderzoek, als de omstandigheden daarom vragen, verder moet gaan dan in een normaal geval en dat hij of zij niet mag meewerken aan akten waarin zaken worden verhuld of verzonnen. Niet iedere mogelijke benadeling van schuldeisers hoeft echter tot dienstweigering te leiden. ■

A full-length portrait of a man in a professional grey suit, white shirt, and blue patterned tie. He is standing with his hands in his pockets against a solid blue background. The text is overlaid on the lower left portion of the image.

‘Terughoudendheid
in de commercie
past de notaris’

En
verder

‘Onze kracht ligt juist op het intellectuele vlak’

Daniël Westerhuis volgde zijn vader op als notaris in Gouda. Hij is voorzitter van de ring Den Haag en lid van de nieuwe ledenraadscommissie Versterking Kernwaarden Notariaat.

TEKST Henriette van Wermeskerken | BEELD Truus van Gog

‘Sinds vijf jaar zit ik in het bestuur van de ring Den Haag, en sinds twee jaar ben ik voorzitter. Dat beschouw ik als een grote eer. Bovendien is het zeer leerzaam. Ik waardeer het contact met de andere bestuursleden en de (kandidaat-)notarissen die op de vergaderingen komen. Het verbreedt je horizon. Je kent je kantoorgenoten, je weet hoe die over het vak denken, en in deze functie hoor je weer heel andere geluiden. Je toetst je eigen opvattingen over het vak aan die van anderen, je spiegelt je. We hebben het over de grote dingen binnen het vak, maar ook over zaken op dossierniveau. Met het bestuur van de ring hebben wij nu een e-mail-groepje waarin wij collegiaal overleg voeren. Dat is van nature ontstaan. Leuk en leerzaam.’

ACTUALITEITEN

‘Net als de andere ringen vergaderen we vijf keer per jaar. Wij doen dat in het Venduehuis in Den Haag. Meestal koppelen we daar een activiteit aan, zoals een lezing. Na afloop drinken we een borrel in een café in de Oude Molstraat. De opkomst wisselt: in januari waren er zo’n 85 mensen. Het ringbestuur kan ik iedereen aanraden. Wij hebben toevallig een vacature; wie belangstelling heeft, kan zich bij mij aanmelden. Doordat je de ledenraadsstukken bestudeert, ben je altijd helemaal op de hoogte van wat er speelt en van de actualiteiten binnen het vak. Dat wordt vanuit mijn kantoor zeer gewaardeerd en ondersteund.’

VERDIEPING

‘Twaalf jaar geleden ben ik als kandidaat-notaris gaan werken bij De Brauw Blackstone Westbroek. Daar heb ik veel geleerd in korte tijd. In 2008 maakte ik de overstap naar Westerhuis Notarissen, waar mijn

vader toen notaris was. We hebben er bewust voor gekozen dat mijn vader mij niet zou opleiden, maar een andere notaris, Chris-Jan van Haperen. Dat is heel goed gegaan. Sinds mijn vader en ik beiden op dit kantoor werkten, is onze relatie professioneler en intenser geworden. Dat je samenwerkt en elkaars zakelijke kant leert kennen, geeft verdieping.’

EIGENZINNIG

‘Toen mijn vader in januari 2016 vertrok, ben ik hem opgevolgd. Wij zijn nu met drie notarissen, drie kandidaat-notarissen en zo’n vijftien man personeel. Zelf doe ik voornamelijk onroerend goed, zowel bestaande bouw als nieuwbouw, net als Chris-Jan van Haperen, die ook personen- en familierecht doet. Nicole Stigter doet vooral ondernemingsrecht. We richten ons zowel op bedrijven als op particulieren. Als kantoor zijn wij eigenzinnig en zeer op de cliënt gericht. Een Gouwenaar gaat er prat op dat hij zegt waar het op staat, en dat doen wij ook. We winden er geen doekjes om. Dat past bij Gouda.’

KERNWAARDEN

‘Binnen de ledenraad heerst een breed gedragen besef dat te veel focus op de prijs van een akte afbreuk kan doen aan de kwaliteit van de dienstverlening. Eind vorig jaar was dat aanleiding een commissie in het leven te roepen: de Commissie Versterking Kernwaarden Notariaat. Daarin hebben de ringvoorzitters van Amsterdam en Rotterdam, de secretaris van de ring Zeeland-West-Brabant en ik zitting. We zijn twee keer bij elkaar geweest en hebben uitvoerig gesproken over de waarde van ons vak. Hoewel we op heel verschillende soorten kantoren werken, waren we het snel eens over de kernwaarden van het notariaat: rechtszekerheid, autonomie en

maatschappelijke verantwoordelijkheid. Afgelopen maand hebben we die waarden uitgewerkt in een notitie voor de ledenraad. We hebben subwaarden benoemd en daarbinnen concrete thema’s, die centraal kunnen staan in het beleid.’

BRONGERICHTHEID

‘Binnen de kernwaarde rechtszekerheid hebben we brongerichtheid als concreet thema benoemd. Daarmee bedoelen we dat de maatschappelijke betekenis van het notariaat groter kan zijn als de notaris in een eerder stadium bij de totstandkoming van rechtshandelingen betrokken raakt. Door monopolieposities dreigen we soms een beetje van de adviserende rol af te raken. Terwijl onze kracht juist op het intellectuele vlak ligt. We beoordelen of de belangen van partijen in evenwicht zijn, of de wilsovereenstemming zuiver is, of aan de formaliteiten is voldaan. Daar ligt de kern van ons vak. Bij de registratie van akten worden wij steeds meer geholpen door de techniek, via digitalisering. Maar bij het beoordelen of er geen sprake is van misbruik van omstandigheden, dwaling, bedrog of dwang, speelt de computer geen enkele rol. Dat is aan de notaris.’

OVERHEIDSTAAK

‘Natuurlijk mag je je als notaris onderscheiden door de prijs. Het is van belang dat je marktgericht bent en dat je winst maakt, anders kun je als kantoor niet bestaan. Maar we moeten voor ogen houden dat het notariaat de maatschappij dient. De notaris heeft een overheidstaak. Hij verkoopt geen producten, maar adviseert zijn cliënten op de juiste manier. Het gaat te ver als het behalen van winst een autonoom doel van de notariële dienstverlening wordt. Daarvoor is het te veel een ambt. Enige behoudendheid als het gaat om de commercie past de notaris.’ ■

**'Dit geeft enorm
veel energie'**

VASN

Er waait een nieuwe wind door de VASN. Zo is de beroepsopleiding voor nieuwe leden zwaarder geworden, worden bijeenkomsten met strategische partners georganiseerd en gastcolleges en cursussen gegeven om meer mensen met het specialisme van de agri-notaris kennis te laten maken. 'We geven flink gas', verzekert VASN-voorzitter Joost Verploegen.

| TEKST Peter Steeman

De aanleiding voor de koersverandering vormde een brainstormsessie die het bestuur vorig jaar voor zichzelf organiseerde. Verploegen: 'Als vereniging staan we er goed voor. We hebben voldoende leden, de cursussen zijn van een goed niveau. Tegelijkertijd is dat ook onze valkuil. Als je niet oppast, hobbel je in een gezapig tempo door en verlies je de aansluiting met de buitenwereld. De agrarische sector is heel dynamisch. Onder leiding van een managementbureau stelden we ons de "wat"- en "waarom"-vraag. Wat willen we als VASN? En waarom is de VASN op aarde? Als je die vragen op jezelf betreft, is het antwoord eenvoudig. Ik ben opgegroeid op een boerenbedrijf. Zet mij op de Zuidas en ik ben doodongelukkig. Dit specialisme komt uit het hart. Uiteindelijk zijn we tot de volgende formuleringen gekomen: de VASN wil een ambassadeur zijn met passie voor de sector. Een duurzame gesprekspartner die zekerheid biedt aan de ondernemer en zijn gezin.'

**'Dit specialisme
komt uit het hart'**

EILANDJES

Een risico dat aan iedere heisessie kleeft, is dat na afloop ieder weer overgaat tot de orde van de dag. Verploegen is er geen moment bang voor geweest. 'We waren niet op zoek naar fraaie volzinnen. Dat past niet bij onze leden en niet bij ons als bestuur. We hebben drie thema's benoemd: samenwerkingspartner, autoriteit en reputatie, en tot slot professionalisering. Daar geven we ook al invulling aan. Om onze rol als samenwerkingspartner in te vullen, hebben we bijvoorbeeld een bijeenkomst voor ambtenaren van provincies en consultants van ruilverkavelingsbureaus georganiseerd. Onze insteek was een netwerkbijeenkomst waar presentaties werden gegeven en mensen ervaringen konden uitwisselen. Het was een groot succes. Je brengt eigenlijk verschillende eilandjes bij elkaar. Het is voor VASN een tweesnijdend zwaard. Je agendeert problemen waar je in de praktijk tegen aanloopt. Het geeft ons ook gezag. Dat is belangrijk, want je wilt als agri-notaris niet als een onvermijdelijke laatste schakel gezien worden. Er is ook een stakeholderoverleg georganiseerd met de Vereniging voor Agrarisch Recht, het Instituut voor Agrarisch Recht en de verenigde landbouwboekhoudkantoren. Je kunt niet alleen gebruikmaken van elkaars kennis, bijvoorbeeld door het gebruiksvriendelijker maken van een agrarische koopovereenkomst, maar ook kijken waar je opleidingen met elkaar kan delen.'

GASTCOLLEGES

'Onze autoriteit en reputatie onderstrepen we met het geven van gastcolleges Agrarisch Recht aan de Radboud Universiteit. We zijn geen wetenschappers. Het gaat er vooral om tijdens zo'n college studenten nieuwsgierig te maken naar ons vakgebied. Dat bereik je door het geven van praktijkvoorbeelden, zoals de impact van een ruziënde familie op de overname van een agrarisch bedrijf. Verder bieden we onze leden stageplekken aan voor notariële studenten. We werken ook mee aan de Boerderij Academy, een initiatief van het weekblad *Boerderij* dat samen met Nyenrode Business Universiteit is opgezet. Daarvoor geven we aan ondernemers cursussen over de aankoop van agrarisch onroerend goed.'

VERZWAREN

'De professionalisering hebben we opgepakt door het verzwaren van de beroepsopleiding. We hebben aan de gehele opleiding de inleiding Agrarisch Recht toegevoegd. Daarnaast moeten leden voorafgaand aan de beroepsopleiding een casus beschrijven en daar aansluitend een mondeling examen over afleggen. We leggen hiermee de lat voor nieuwe leden bewust hoger dan voorheen. We willen dat leden begrijpen dat er wat van ze verwacht wordt. Ook de PE-verplichting is aangescherpt. Zo is de grens voor het minimum aantal PE-punten per jaar verhoogd. Door de leden is heel positief gereageerd op de plannen. Voor de professionalisering heeft de ALV al haar goedkeuring gegeven. We gaan die vraag over het "wat" en "waarom" van de VASN overigens ook nog voorleggen aan de leden. Dat doen we omdat we dicht bij onze leden willen blijven. Als bestuur moet je gedragen worden door de leden.'

ENERGIE

Het uitvoeren van alle plannen kost veel inspanning. Toch raakt de pijp voorlopig niet leeg, denkt Verploegen: 'Dit is een continu proces waar je bovenop moet zitten. Dat is echt een verandering ten opzichte van twee jaar geleden. We geven flink gas. Je bent er als bestuurder soms wel een dag per week mee bezig, maar daar krijg je ook wat voor terug. Dit geeft enorm veel energie.' ■

VERENIGINGSNIEUWS

EPN

Specialisatieopleiding Estate Planning weer van start

In september zal de EPN/Grotius specialisatieopleiding Estate Planning weer van start gaan. De opleiding richt zich op (kandidaat-)notarissen, bank- en belasting(recht)juristen en andere juristen met minimaal drie jaar praktijkervaring, die zich bovendien intensief met estate planning bezighouden en zich verder willen verdiepen in de juridische en praktische aspecten daarvan. De opleiding bestaat uit tien dagbijeenkomsten en wordt afgerond met een mondeling examen. Na afronding staat het EPN-lidmaatschap open. Voor meer informatie over de opleiding en inschrijving: www.grotiusacademie.nl

NRS

Eerste Collegiaal Overleg registergoed Specialististen

Zoals eerder aangekondigd organiseert de NRS in mei voor de eerste keer het Collegiaal Overleg registergoed Specialististen (CORS). Deze bijeenkomsten, waarvoor alle leden inmiddels zijn uitgenodigd, vormen een geheel met de cursusbijeenkomst van 4 april. Toen behandelde mr. Sander Steneker (RU Nijmegen) het onderwerp 'Het retentierecht en aanverwante regelingen in de vastgoedpraktijk'. Tijdens de CORS-bijeenkomsten, die zullen worden geleid door docenten Burgerlijk Recht van de Radboud Universiteit, staat een casus over dit onderwerp centraal. Bijeenkomsten vinden plaats in Den Bosch en Zwolle (16 mei), Amsterdam en Den Haag (18 mei) en Rotterdam en Ede (23 mei).

STICHTING IT-NOTARIS

Symposium IT-notaris

Het symposium wordt gehouden op 7 november. Hier wordt ingegaan op de vraag hoe de nieuwe bezittingen die ontstaan in de informatiemaatschappij kunnen worden gewaardeerd én beschermd. Het digitale tijdperk waarin we nu leven, wordt gekenmerkt door abstractheid: big data, software, *internet of things*, *virtual reality*, domotica, robotica en ook intellectuele eigendommen. Toch kan en moet dit gekoppeld worden aan de echte wereld waarin wij leven en mensen met elkaar samenwerken. Hoe zorgt men ervoor dat de intellectuele eigendommen en de resultaten

van de samenwerking bij de geëigende partijen blijft? Dan is het verrassend om te zien dat op basis van oude vertrouwde waarden er nieuwe zekerheden kunnen worden gecreëerd. Om er maar enkele te noemen: het auteursrecht beschermt al heel lang intellectuele eigendommen, is wereldwijd georganiseerd en is sinds 1992 ook van toepassing op software. Het notarisambt is al eeuwen bij wet geregeld en heeft unieke kenmerken die uitstekend tot hun recht komen in de informatiemaatschappij. Zo kan de standplaats van de notaris niet failliet gaan, heeft zijn akte dwingende rechtskracht (prettig voor bescherming auteursrecht) en heeft zijn akte executorialie werking.

Blockchain

Stichting IT-notaris trekt samen met de KNB op op het gebied van blockchain. Zo is zij betrokken bij verschillende pilots. Bij een pilot wordt onderzocht hoe blockchain kan worden toegepast bij de verkoop van onroerend goed door een gemeente. Bij een andere pilot wordt gekeken hoe de IT-notaris *smart contracts* in de blockchain kan valideren.

VASN

Geslaagde algemene ledenvergadering

De VASN kan terugkijken op een zeer geslaagde algemene ledenvergadering op dinsdag 4 april. In een landelijke omgeving op boerderij De Weistaar werd eerst de officiële ledenvergadering gehouden. Hierna volgden diverse lezingen over het thema 'Actuele financiering en samenwerkingsvormen in de (alternatieve) landbouw'.

VMN

Voorlichting bij echtscheiding

Op verzoek van de Belastingdienst is de VMN betrokken bij betere voorlichting aan echtparen die besluiten te gaan scheiden. In de praktijk blijkt dat, met name in het jaar van de scheiding en in de eerste jaren daarna, geregeld fouten in de belastingaangifte voorkomen. Inmiddels zijn de eerste informatieproducten beschikbaar en in te zien via www.vmn-notaris.nl.

CURSUSSEN

EPN

Congres Familie en vermogen

11 mei 2017

Het familievermogensrecht vanuit verschillende kanten belicht

Europese estate planning

14 september 2017

Europese estate planning, civiel en fiscaal, met sprekers uit binnen- en buitenland.

Meer informatie en aanmelden:

www.epn-notaris.nl.

STICHTING IT-NOTARIS

Opleidingsdag IT-notaris

17 mei 2017

Ook geïnteresseerde (kandidaat-)notarissen die nog geen IT-notaris zijn, zijn welkom op deze opleidingsdagen. Aanmelding kan via www.it-notaris.nl/261/opleidingsdagen of door middel van een mail naar info@it-notaris.nl.

Symposium IT-notaris

7 november 2017

VASN

Cursus actualiteiten

8 juni 2017

De cursus staat volledig in het teken van het onderwerp pacht. Els Harbers van Hekkelman Advocaten en Lodewijk Valk (advocaat-generaal bij de Hoge Raad en auteur van deel 7-III uit de Asser-serie over pacht) verzorgen de lezingen.

VOC

Leergang Verdiept Venootschapsrecht

23 mei 2017

De leergang 'Verdiept Venootschapsrecht Notariaat 2017 - 2018' vindt plaats bij de Nyenrode Business Universiteit. Hiervoor zijn nog enkele plaatsen beschikbaar. Informatie hierover via www.executiveeducation.nl.

Het bestuur van de KNB zoekt

twee bestuursleden

Functie-informatie

Het bestuur van de KNB heeft de algemene leiding over de beroepsorganisatie en stuurt het KNB-bureau aan. Verder is het bestuur belast met de uitvoering van het algemene beleid en het meerjarenplan. Het KNB-bestuur telt minimaal vijf en maximaal zeven leden. Het betreft een collegiaal bestuur, waarin gezamenlijk verantwoordelijkheid wordt gedragen.

Vanwege de samenstelling van het bestuur en de focus van de werkzaamheden, wordt specifiek gezocht naar:

- een bestuurslid met langjarige ervaring binnen het notariaat, met als interessegebied regelgeving en tuchtrecht; en
- een bestuurslid met als interessegebied ICT en digitalisering.

Van beide bestuursleden wordt verwacht dat zij*:

- staan voor het vak van notaris en die ambassadeurs zijn voor het notariaat;
- met de tijd meegaan, op veranderingen anticiperen, zowel sociaal-maatschappelijk, economisch als technisch, en enthousiasme en verantwoordelijkheid voelen om zowel binnen de beroepsgroep als extern, voor zover dat niet door de KNB-voorzitter of aangewezen woordvoerder gebeurt, de boodschap van Notaris 2.0 over te brengen en te laten landen;
- discussies en beroepsontwikkelingen initiëren en de KNB vertegenwoordigen bij alle daarvoor in aanmerking komende gremia;
- moeten functioneren in een collegiaal opererend bestuur en die daarbij gericht zijn op samenwerking en het behalen van een gemeenschappelijk resultaat.

*Het volledige profiel voor deze vacatures en de sollicitatieprocedure vindt u op NotarisNet.

De voorgenomen benoeming tot bestuurslid is per 1 oktober 2017 respectievelijk 1 januari 2018.

Inlichtingen

Kandidaten met belangstelling voor deze functie kunnen contact opnemen met de KNB-bestuurslid Nick van Buitenen (inkomend voorzitter), telefoon 030 2719227, n.vanbuitenen@vangraphorst.nl.

Reageren

U kunt uw reactie voor 31 mei 2017 mailen naar:
KNB, t.a.v. secretaris van het bestuur, bestuur@knb.nl

De Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) is de publiekrechtelijke beroepsorganisatie van notarissen en kandidaat-notarissen, gevestigd in Den Haag. Namens de leden onderhoudt de KNB contacten met overheid, politiek en maatschappelijke organisaties. De KNB houdt zich onder meer bezig met kwaliteitszorg, toezicht, opleidingen, verordeningen, beroeps- en gedragsregels, informatietechnologieën en publieksvoorlichting.

Koninklijke Notariële
Beroepsorganisatie

Poortwachter of struisvogel?

In mijn hoedanigheid als voorzitter word ik zo nu en dan geconfronteerd met zorgwekkende ontwikkelingen. Met name als het gaat om berichten afkomstig van het Expertisecentrum Handhaving en Intelligence van de Belastingdienst. Sinds ruim een jaar hebben we een prima overleg met dit team, dat mede bestaat uit vertegenwoordigers van het Openbaar Ministerie (OM). We werken samen om het notariaat bewust te maken van fraude-indicatoren en -signalen. Helaas hebben alle inspanningen tot op heden nog niet geleid tot een verminderde betrokkenheid van notarissen bij (faillissements)-fraude en misbruik in de praktijk van de aandelenoverdrachten. Dat is de

boodschap die ik zeer recent mocht ontvangen. Daarbij maak ik geen onderscheid tussen onbewust, ondeskundig meewerkende collega's en terdege bewust meewerkende.

SERIEUS

Ik breek nog maar eens een lans voor onze poortwachtersfunctie met name als het gaat om dit type transacties. Ik sta daarin gelukkig niet alleen. Weet dat de Belastingdienst, het OM en het ministerie van Veiligheid & Justitie verwachten dat de notaris die rol serieus neemt. We zijn als notariaat altijd zoekende naar heldere en duidelijke voorbeelden van onze maatschappelijke positie en relevantie, een pijler van ons beleid Notaris 2.0. Met deze poortwachtersrol is er geen beter voorbeeld te geven van die maatschappelijke rol. En daarmee is evident wat de toegevoegde waarde is van de notaris. Hoe moeilijk kan het zijn die te tonen?

MONOPOLIES

Ook ter rechtvaardiging van de ons verleende monopolies moeten we de poortwachtersfunctie serieus nemen. Die monopolies zijn ons gegeven om op integere, onafhankelijke, onpartijdige en deskundige wijze het rechtsverkeer mede te ordenen. Daarbij hebben we tot taak, zij die een beroep op ons doen te beschermen, jegens elkaar en ook jegens de overheid. Dat laatste neemt niet weg dat ook die overheid en samenleving, ook als ze geen partij zijn, als belanghebbenden eveneens bescherming verdienen. Fraude en misbruik schaadt niet alleen de overheid, maar ook de samenleving. Kortom, keer op keer, en zeer terecht, zal er naar het notariaat gekeken worden of wij deze monopolies nog verdienen. Er rust dan ook op ons allemaal een geweldige inspanningsverplichting om geen enkele twijfel te laten bestaan aan de rechtvaardiging van onze monopolies.

PREVENTIEF

De poortwachtersrol van de notaris is preventief van aard en extern op de maatschappij gericht, op de voorkoming van financieel-economische criminaliteit. Daarmee zit deze rol plat gezegd aan de 'voorkant' van de akte, voordat deze dus wel of niet wordt gepasseerd. In zoverre staat de poortwachtersfunctie daarmee ook losser van de geheimhoudingsplicht en het verschoningsrecht van de notaris, dan vaak gedacht wordt, want geheimhouding en verschoning zitten in hoofdzaak aan de 'achterkant' van de akte, nadat deze is gepasseerd. Dan zitten we aan de repressieve kant, de kant van opsporing en bestrijding. Dat is niet wat de overheid van ons verwacht.

Het moet wel duidelijk zijn dat als de preventieve rol van de notaris niet voldoende bijdraagt aan de voorkoming van fraude, de overheid, zoals ze nu al doet, harder op de trom van doorbreking van de geheimhouding en verschoning zal gaan slaan. Natuurlijk staan we als een huis voor deze plicht en ons daarvan afgeleide recht, daar mag degene die een beroep op ons doet op vertrouwen. Verdere inbreuken daarop zijn onwenselijk, maar vragen van ons wel een assertievere attitude.

NIET DOOF

Natuurlijk ben ik niet doof voor de geluiden van collega's die vinden dat we niet over alle middelen beschikken om die functie naar behoren uit te voeren. Ik schreef zelf al eerder dat ik mij vaak een 'poortwachter voel met een klappertjespistool'. Maar ook daar wordt aan gewerkt. Het civielrechtelijk bestuursverbod, de mogelijkheid om op natuurlijke personen het Handelsregister te doorzoeken, zijn actuele zaken. Zo kunnen we ook de inzage in het RADAR-systeem van de Dienst Justis bepleiten. De Belastingdienst wil het notariaat ook tegemoetkomen en onderzoekt op dit moment of het mogelijk is belangrijke informatie ten behoeve van de uitoefening van onze poortwachtersrol voor de notaris te ontsluiten.

VUUR

Maar dit alles laat onverlet de kern van mijn boodschap. Wij kunnen als notariaat niet (langer) weglomen van onze verantwoordelijkheid in deze. Wegkijken of onze kop in het zand steken, zal – ook door de samenleving – niet langer begrepen worden. Het is diezelfde samenleving waarin we de legitimering voor ons voortbestaan moeten vinden. Deze legitimering op de proef stellen is spelen met vuur. ■

Jef Oomen | VOORZITTER KNB

Auditoren grote kantoren opgeleid

Vanaf juni vinden speciale peer reviews plaats voor grote kantoren. Zes mensen uit de notariële praktijk gaan deze toetsingen uitvoeren. Allemaal hebben zij een bijzondere expertise en ruime ervaring in de notariële praktijk. In april was de opleidingsdag.

Grote kantoren voeren gespecialiseerde praktijken. De behoefte bestond om te werken aan een vorm van toetsing die nog beter aansluit bij die specialisatie. Afgelopen najaar werd een issuegroep gevormd die de mogelijkheden voor een specifieke vorm van toetsing van de grote kantoren in kaart bracht. Er werd gekozen om niet met een afvinklijst of een blauwdruk te werken, maar aan te sluiten op de aard van de praktijk en al werkende tot een goede invulling te komen.

GESPRESKSTECHNIKEN

In april vond een opleidingsdag plaats. Met een gesprekstrainer werden auditsituaties geoefend en gesprekstechnieken doorgenomen. Ook werd gewerkt aan de inhoudelijke invulling

door thema's en specifieke onderwerpen te inventariseren. De eerste audits vinden in de maanden juni en juli plaats op een aantal grote kantoren dat zich daarvoor heeft aangemeld.

De zes auditoren zijn Marc Anker, Sjoerd Buijn, David Meijeren, Jurjen Mos, Bert Spijkervet en Birgit Snijder-Kuipers.

Meer informatie: KNB, Lex Diks, l.diks@knb.nl, 070 3307228

ALV akkoord met kosten elektronische media per verbruik

De algemene ledenvergadering (ALV) heeft ingestemd met het voorstel om de abonnementskosten van de zogenoemde elektronische media aan te passen. Het abonnement zal niet langer per vestiging worden doorberekend, maar per notaris, per vestiging. Hierdoor wordt het abonnementsstarief voor vestigingen met één notaris verlaagd, voor vestigingen van twee of meer notarissen betekent het een verhoging.

In eerdere ALV's zijn geregeld vragen gesteld over het abonnementsstarief voor elektronische media. Naar aanleiding hiervan heeft de KNB onderzoek gedaan. Daaruit blijkt dat het gebruik

van Platform Elektronische Communicatie stijgt met de toename van het aantal notarissen per vestiging. De nieuwe tarieven zijn daarom gebaseerd op het gemiddeld gebruik per notaris, per vestiging. Het abonnementsstarief voor de vestiging van één notaris komt daarmee op 176 euro per maand en stijgt naar gelang het aantal notarissen tot maximaal 440 euro per maand voor de grootste vestigingen. Deze wijziging treedt in werking op 1 januari 2018. Ook wordt de naam van het abonnement gewijzigd in KNB Online Service.

Meer informatie: KNB, Piet Bokelaar, p.bokelaar@knb.nl, 070 3307126

NotarisID

NotarisID start als privaat middel

De KNB wil zo snel mogelijk starten met NotarisID als privaat middel. De focus om NotarisID ook als publiek middel in te zetten, verdwijnt daarmee voorlopig naar de achtergrond. Dit werkt niet langer vertragend op de ontwikkeling. Het besluit is in april besproken in de ledenraad.

Reden is het uitblijven van duidelijkheid bij de overheid over de eisen waaraan alle publieke middelen zullen moeten voldoen. Waar mogelijk zal de KNB met NotarisID deelnemen aan pilots in het publieke domein, zoals bij de Belastingdienst en in de zorgsector.

VERDER ONTWIKKELEN

Langer wachten op de overheid om erkenning te krijgen voor gebruik binnen het publieke domein is nu te onzeker en kost te veel tijd. De regels zijn nog niet in beton gegoten en dat leidt tot veel onzekerheid in de ontwikkelfase. Aan de andere kant ziet de KNB dat de private markt zich verder ontwikkelt en wil daarin mee. De kracht van NotarisID blijft het gebruiksgemak via de eigen smartphone of tablet in combinatie met de face-to-face-controle bij de notaris, een belangrijk element waardoor NotarisID in de hoogste categorie valt qua beveiliging en betrouwbaarheid. Naar verwachting zullen uiteindelijk alleen middelen met het niveau 'hoog' overblijven.

Meer informatie: KNB, Bernadette Verberne, b.verberne@knb.nl, 070 3307140

Ethische kwesties: Remco van der Kuijp

2017 staat voor de KNB in het teken van ethiek en integriteit. In maart was de aftrap tijdens de regiobijeenkomsten, in oktober volgt het jaarcongres. Tussendoor worden er diverse cursussen georganiseerd en ook in *Notariaat Magazine* zal het onderwerp geregeld terugkomen. Om te laten zien dat het thema over meer gaat dan het bespreken van dilemma's, legt de komende zes maanden steeds een ander bestuurslid de link tussen zijn bestuurswerkzaamheden en ethiek en integriteit. Deze keer is de beurt aan Remco van der Kuijp.

Met welke onderwerpen houdt u zich bezig in het bestuur?

'In het bestuur ben ik degene die op de centen let. Ik ben penningmeester van het bestuur en van het Voorzieningsfonds. Ook hou ik me bezig met alle digitale ontwikkelingen binnen het notariaat, zoals NotarisID, het CDR en het vervolgproject daarop: Digitale Notariële Informatievoorziening. Andere onderwerpen zijn het notariële pensioen en de internationale dossiers.'

Hoe werkt het onderwerp 'ethiek en integriteit' door in uw bestuurswerkzaamheden?

'Denk aan de issuegroep 'Belehren op afstand', waar ik bij betrokken ben. Hoe vul je de notariële Belehring in wanneer processen verdergaand worden gedigitaliseerd? Ik denk dat het belangrijk is hier praktisch mee om te gaan, maar neig er wel naar dat je je cliënten wel een keer in levende lijve gezien moet hebben. Dat is toch wel de kern van de ambtsuitoefening. Een ander ICT-onderwerp waar ethiek een rol speelt, is *big data*. We onderzoeken hoe we als KNB meer of beter gebruik kunnen maken van de gegevens uit de registers

die we onder ons hebben. Privacy-issues komen dan om de hoek kijken. Volgens mij is het belangrijk om goed het doel van data-management in het oog te houden. We willen hiermee tendensen in het notariaat blootleggen, en niet op individueel niveau kijken wat mensen doen of (niet) hebben gedaan. Verder zie ik het belang van tuchtrecht toenemen, reden dat ik dan ook recentelijk een cursus tuchtrecht heb gevolgd, dat kan ik iedereen aanraden.'

Met welk ethisch dilemma hebt u zelf weleens te maken gehad?

'Ik doe veel familierecht. Regelmatig worden er cliënten gebracht door familieleden of "goede" vrienden, en die willen dan ook nog bij het gesprek zijn dat je gaat voeren met de cliënt. Daar ben ik wel heel alert op. Het is elke keer weer zaak om die cliënten alleen te spreken, daar moet je dan een nette oplossing voor verzinnen. Maar ook in het ondernemingsrecht kom ik ethische dilemma's tegen. Partijen die de grenzen van het toelaatbare opzoeken, denk aan faillissementsfraude of gerommel

bij levering van aandelen. Ook daar moet je waakzaam zijn. Dat is uiteindelijk een taak van ons allemaal.'

Welke andere ontwikkelingen spelen er nog meer dit jaar?

'NotarisID maakt een concrete ontwikkeling door. De KNB heeft besloten zich nu eerst te richten op private partijen. Er zijn diverse marktpartijen die interesse tonen in dit product. En ook vanuit het buitenland is er belangstelling. Spanje heeft al wel een soortgelijk systeem, maar dat wordt door de overheid beheerd. Het notariaat in Spanje ruikt nu ook kansen. Verder trekt de toekomst van ons notariële pensioen op dit moment veel van mijn aandacht. Als het goed is, is het u niet ontgaan dat er binnenkort een enquête start om de mening van de leden daarover te peilen. Ik verzoek u dan ook allen: neem daaraan deel!' ■

Inschrijving webinar over pensioenregeling geopend

(Kandidaat-)notarissen kunnen op 8 mei deelnemen aan een webinar over de vraag of de verplichte pensioenregeling moet blijven of niet. Pensioendeskundige en financieel planner Diana Dutilh gaat in op de financiële en organisatorische gevolgen van de keuze voor handhaving of stopzetting van de pensioenregeling.

Het is mogelijk vragen te stellen door middel van een invulscreen. Ook wordt deelnemers gevraagd naar hun mening. Deelnemers van wie de vraag tijdens het webinar niet kan worden behandeld, krijgen in de dagen erna persoonlijk bericht. Naast het rechtstreeks

volgen van het webinar bestaat de mogelijkheid op een later tijdstip te kijken. Het is dan niet meer mogelijk vragen te stellen of te reageren.

INSCHRIJVEN

Het webinar vindt plaats tussen 20.00 uur en 21.00 uur. Deelname is kosteloos en levert 1 PE-punt op. Inschrijven kan via NotarisNet.

Meer informatie: KNB, Hans Kuijpers,
h.kuijpers@knb.nl, 070 3307151

Notarissen in Amsterdam gezocht voor bezoek Franse notarissen

Op 6 en 7 juni komen zestig Franse notarissen naar Amsterdam Dit zijn de leden van de algemene vergadering van de Hoge Raad van het notariaat in Frankrijk. De KNB zoekt notarissen die hieraan een bijdrage willen leveren. Liefst Franstalig, maar er komen zo nodig ook tolken mee.

De Franse notarissen willen graag contacten leggen met Nederlandse notarissen om beter te kunnen begrijpen wat de effecten zijn geweest van de liberalisering op het Nederlands notariaat in de afgelopen vijftien jaar.

FRANSEN ONTVANGEN

De KNB zoekt notariskantoren in Amsterdam die bereid zijn op dinsdagmorgen 7 juni een delegatie van zo'n vijf tot tien Franse notarissen te ontvangen en uitleg te geven over hun kantoor. Verder zoeken wij enkele notarissen die dinsdagmiddag 7 juni willen deelnemen aan een workshop. Er komen workshops over bijvoorbeeld samenwerkingsvormen, economische bedrijfsvoering, ICT en peer reviews. De Franse notarissen bieden iedereen die een bijdrage levert een diner aan op maandag 6 juni.

Meer informatie: KNB, Lineke Minkjan,
l.minkjan@knb.nl, 070 3307124

KNB Cursusagenda

22 mei 2017

Vereffening van nalatenschappen

De wettelijke vereffening roept vele vragen op in de boedelpraktijk. Deze cursus gaat in op de problemen die de formele vereffening-procedure kent en komt met praktische antwoorden.

30 mei 2017

Komt een dga bij de notaris – nieuwe stijl

In deze cursus geven de docenten invulling aan de behoefte van ondernemers aan een proactieve notaris, door actuele, concrete adviesitems te behandelen. De cursist kan deze meenemen in zijn contact met de dga. Vanzelfsprekend is er ruimte voor praktijkvragen en -casussen.

8 juni 2017

Symposium Onzekerheden rondom vastgoedtransacties

Er bestaan diverse onzekerheden rondom vastgoedtransacties. Wat zijn de gevolgen van een faillissement, een beslag, het vernietigen van een vonnis op basis waarvan is geleverd of onvolledigheid van de Kadastrale registratie? Wat is de rechtspositie van de verkoper, de koper en de financier als een dergelijk incident zich voordoet?

8 juni 2017

Juridische en tuchtrechtelijke aspecten van het ondernemerschap van de notaris

Het ondernemerschap van de notaris onderscheidt zich van andere ondernemers doordat aan het handelen van de notaris bijzondere eisen worden gesteld door notariële wet- en regelgeving en de tuchtrechter. Aan het eind van de cursus heeft de deelnemer een helder beeld van de *do's* en *don'ts* van de notariële ondernemer.

13 en 29 juni 2017

Testamenten maken

Testamenten maken is een kunst. Het erfrecht in theorie beheersen is één. De materie

praktisch kunnen toepassen is twee. Deze laatste vaardigheid zal de rode draad zijn tijdens deze cursus.

22 juni 2017

De nieuwe regelingen van goederenkrediet, huurkoop, consumentenkrediet woningen en geldlening in Boek 7 BW

Na deze cursus bent u volledig op de hoogte van deze nieuwe regelingen, waarbij uiteraard bijzondere aandacht wordt besteed aan de notariële aspecten van de nieuwe regelingen.

22 juni 2017

Fiscale actualiteiten

Aan de hand van wetgeving, jurisprudentie, theorie en eventueel korte casusposities biedt de docent praktijkgerichte informatie over een selectie van belangrijke fiscaal-juridische actualiteiten.

26 juni 2017

Afwikkeling van de nalatenschap van de dga

Het overlijden van een dga is een bedreiging voor het voortbestaan van diens bedrijf. De aanwezigheid van een onderneming in de nalatenschap vereist bijzondere maatregelen, zowel tijdens leven als bij de afwikkeling van de nalatenschap. Tijdens de cursus zal de afwikkeling centraal staan, en tevens wordt bezien op welke wijze het notariaat kan bijdragen aan een optimaal vereffeningproces.

8 september t/m 8 december 2017

De complete opleiding tot Legal Mediator

Deze opleiding is speciaal ontwikkeld voor notarieel juristen. De aan te leren vaardigheden en technieken zijn afgestemd op de notariële praktijk. Met deze opleiding bereidt de notarieel jurist zich voor op de mogelijkheid zich als mediator te laten registreren in het toekomstig wettelijk register.

De volgende managementcursussen worden op verschillende data en locaties aangeboden.

Bedrijfsvoering

Als notaris bent u verantwoordelijk voor een kwalitatief hoogwaardige eigen praktijk én voor een goedlopende organisatie met een efficiënte bedrijfsvoering op uw notaris-kantoor. In deze training gaat u op een praktische manier aan de slag met alle aspecten van bedrijfsvoering van een notaris-kantoor. U krijgt concrete tips die meteen toepasbaar zijn in uw eigen praktijk.

Ondernemerschap

Ondernemerschap is voor een (kandidaat-)notaris belangrijker dan ooit. Toenemende concurrentie, kritische cliënten, nieuwe aanbieders en een oplettende overheid; allemaal aspecten waar (kandidaat-)notarissen en notaris-kantoren mee te maken hebben. In deze training leert u hoe u een missie en visie voor uw kantoor ontwikkelt en hoe u deze kunt verankeren in een strategie.

.....
Dit is slechts een selectie uit het totale cursusaanbod. Voor meer informatie, inschrijven en het complete opleidingsaanbod: KNB, cursussen en congressen, telefoon 070 3307125, cursussen@knb.nl of NotarisNet/Over KNB en opleidingen.
.....

Vergissing van de Belastingdienst in uw voordeel?

Uitspraak: *gegrond met oplegging van een maatregel*

Casus

In september 2005 passeert notaris N een akte en in november 2005 zes akten. N berekent dat hierover 95.877 euro aan overdrachtsbelasting verschuldigd is. Ten aanzien van de akte van september is een nul-aanslag opgelegd. In augustus 2007 voldoet de Belastingdienst een bedrag van 105.815,31 euro aan N. In januari 2009 deelt N aan de Belastingdienst mee dat dit bedrag ten onrechte naar haar is overgemaakt. In augustus 2013 deelt N aan het Bureau Financieel Toezicht (BFT) mee dat, na overleg met een fiscalist, het van de Belastingdienst ontvangen bedrag aan het kantoor toekwam, omdat de rechtsvordering van de Belastingdienst ter zake van de overdrachtsbelasting was verjaard. Het bedrag is daadwerkelijk ten gunste van de exploitatie van het notariskantoor gebracht en toegevoegd aan de winst. In september 2014 deelt het BFT aan N mee dat een bedrag van 73.200 euro toekomt aan de cliënten van het kantoor van N. Daarop deelt N mee dat na twee besprekingen met de Belastingdienst de conclusie was dat het bedrag aanvankelijk ten onrechte onverschuldigd was betaald en dat er geen rechtsgronden bestonden om enig bedrag van N te vorderen, zodat het bedrag aan het kantoor toekomt. N draagt in augustus 2015 alsnog in totaal een bedrag aan verschuldigde overdrachtsbelasting ad 95.877 euro af aan de Belastingdienst.

De klacht

N heeft gehandeld in strijd met artikel 25, vierde lid, Wet op het notarisambt (Wna) door niet een bedrag van 73.200 euro uit te keren aan de rechthebbenden c.q. cliënten van het kantoor, maar ten gunste van de exploitatie van het kantoor te brengen.

Het verweer

Er is geen sprake van enige teruggaaf of kwijtschelding van de overdrachtsbelasting, zodat er geen geldige titel is voor uitkering aan de cliënten. De overdrachtsbelasting is indertijd aan

de Belastingdienst voldaan. De terugbetaling staat niet in een rechtens relevant verband tot de cliënten en die zijn dus geen rechthebbenden. Nu de Belastingdienst – ondanks herhaalde correspondentie en gesprekken – geen aanspraak heeft gemaakt op terugbetaling, is het vorderingsrecht verjaard en komen de gelden aan N toe. Voorts is het BFT al vanaf april 2012 op de hoogte van de ontvangst van de gelden en heeft N in augustus 2013 bericht dat zij voornemens was de gelden naar haar kantoorrekening over te boeken, waarna BFT nog een jaar heeft gewacht met het verrichten van een onderzoek en pas in augustus 2016 een klacht heeft ingediend.

Het oordeel

N stelt onder meer dat de klachten zijn verjaard, nu het BFT reeds in april 2012 op de hoogte was van de ontvangst van de gelden van de Belastingdienst. Een klacht kan slechts worden ingediend gedurende drie jaren na de dag waarop de klager kennis heeft genomen van het handelen of nalaten van een notaris dat tot tuchtrechtelijke maatregelen aanleiding kan geven, tenzij de gevolgen van het handelen of nalaten redelijkerwijs pas nadien bekend zijn geworden. In dat geval verloopt de termijn een jaar na de datum waarop de gevolgen redelijkerwijs als bekend worden zijn aan te merken.

Gebleken is dat het BFT pas in augustus 2013 meegedeeld werd dat N een bedrag van 95.887 euro toevoegde aan de winst van haar kantoor, zodat vanaf dat moment de verjaring begon te lopen.

N wist dat de gelden niet aan haarzelf, maar aan haar cliënten toebehoorden, nu het door haar ingehouden, maar uiteindelijk niet afgedragen, overdrachtsbelasting betrof. Ondanks verjaring van de rechtsvordering blijft N te allen tijde verantwoordelijk voor de correcte nakoming van de op haar rustende verplichtingen jegens haar cliënten.

Nu de vordering was verjaard en zij dus niet meer aansprakelijk was, had N de gelden moeten uitkeren aan haar cliënten. De klacht ziet op een normschending, waardoor het vertrouwen van het publiek in het notariaat in ernstige mate is geschaad. Te allen tijde moet de maatschappij erop kunnen vertrouwen dat de aan een notaris toevertrouwde gelden worden uitgekeerd aan de rechthebbenden.

De (proces)houding van N toont voorts aan dat zij onvoldoende besef heeft van de hoge eisen die de maatschappij, mede in het belang van de rechtszekerheid, aan het notariaat stelt. N lijkt het verwijtbare van haar handelen niet in te zien. Dit geldt temeer nu het BFT haar voorafgaand aan de toe-eigening heeft meegedeeld dat zij daartoe niet mocht overgaan en haar heeft geïnstrueerd om de Belastingdienst in te lichten over de gelden, alsmede om over te gaan tot overmaking daarvan aan haar cliënten of desnoods de consignatiekas. Daar komt bij dat het handelen van N het gevolg is van een bewuste en weloverwogen beslissing. Voor N pleit dat zij zelf melding heeft gemaakt bij het BFT met betrekking tot de gelden, dat zij van meet af aan alle openheid van zaken heeft gegeven, dat zij getracht heeft de gelden aan de Belastingdienst te voldoen en dat zij deskundig advies heeft ingewonnen. Mede gelet op het lange tijdsverloop wordt een schorsing in de uitoefening van het ambt van notaris voor twee weken passend en geboden geacht.

*De notariskamer legt de maatregel schorsing voor twee weken op Kamer voor het notariaat Amsterdam, 28 maart 2017
ECLI:NL:TNORAMS:2017:10*

Opmerking

Het domeinmonopolie van het notariaat betekent niet dat de notaris de bekende 'Monopoly-kaart' kan trekken.

Toch voldoende zorgvuldigheid aangaande Belehrung en wilsbekwaamheid: van twee weken schorsing naar ongegrondverklaring

Uitspraak: *ongegrond*

Casus

Klaagster 1 is weduwe van E, die overleed in april 2014. Uit dit huwelijk is een tweeling geboren. Klaagster 2 en haar broer B zijn geboren uit een eerder huwelijk van K1. Klaagsters voeren in juni 2015 met kandidaat-notaris KN een gesprek over het verlenen van een algehele notariële volmacht door K1 aan K2, waarbij ter sprake komt dat K1 kampte met vasculaire

dementie en dat de verhoudingen tussen K2 en de overige familieleden verstoord zijn.

In de medische verklaring van een zorginstelling staat onder meer:

‘Concluderend Imponeert patiënte moment nog adequaat genoeg om notariële beslissingen te nemen. Patiënte is geadviseerd spoedig haar zaken vast te leggen bij de notaris, nu dit nog mogelijk is.’

Op 17 juli 2015 passeert KN het levens-testament van K1. Op 27 juli komt K1 met B opnieuw op het notariškantoor en trekt zij de volmacht in.

Op 31 juli belt K2 met het kantoor van KN met de vraag of K1 de volmacht heeft ingetrokken. Een collega van KN bevestigt dit. Begin augustus verzoekt K2 of er andermaal door K1 een volmacht kan worden opgesteld. KN laat weten daartoe niet bereid te zijn.

Op 15 augustus verschijnt K1 tezamen met een of meer van haar kinderen opnieuw op het notariškantoor en verzoekt zij KN haar handtekening onder een document in de Franse taal, een volmacht tot het verwerpen van de nalatenschap van E, te legaliseren. Dit doet KN diezelfde dag. Op 3 september komen K1 en K2 met de vraag of de verwerping van de nalatenschap teniet kon worden gedaan. KN zegt zich de legalisatie niet te kunnen herinneren en verwijst K1 naar de Franse notaris. Bij e-mailbericht van 27 september bericht K2 aan KN onder meer:

‘De geriater van mijn moeder (...) stelde dat u de aangewezen persoon bent om een brief op te stellen t.b.v. de notaris in Frankrijk, (...), waarin u verklaart dat op grond van uw bevindingen K1 niet meer in staat kan worden geacht haar wil te richten/bepalen inzake notariële aangelegenheden/handelingen en dat u op grond hiervan geen zaken meer met haar doet. (...)’

Op 2 oktober antwoordt KN dat hij meer tijd nodig had om de zaak te bekijken en dat hij haar nog zal antwoorden. KN reageert verder niet meer op rappels. De kamer voor het notariaat Arnhem-Leeuwarden beslist op 15 april 2016 (ECLI:NL:TNORARL:2016:9) dat de klacht van K2 ongegrond is en dat de klacht van K1 gegrond is, en legt de maatregel van schorsing als waarnemer in de uitoefening van het ambt voor de duur van twee weken op.

De klacht

KN heeft bij de intrekking van de volmacht en de legalisatie de belangen van K1 onvoldoende behartigd en op een niet respectvolle wijze gecommuniceerd.

Door zijn onzorgvuldig handelen heeft hij K2 financieel benadeeld, aangezien de hoogte van het bedrag dat zij te zijner tijd uit de nalatenschap van K zal ontvangen aanzienlijk is verminderd.

KN had K2 op de hoogte moeten stellen van de intrekking van de volmacht.

K1 heeft zonder dat het document was voorgelezen en zonder enige verdere toelichting door KN haar handtekening gezet. K1 wist niet dat zij door het plaatsen van die handtekening afstand zou doen van de nalatenschap van haar overleden echtgenoot.

Het verweer

De notarišklerk heeft onder vier ogen een gesprek gevoerd met K1 over intrekking van de volmacht en heeft haar geïnformeerd en gevraagd of de intrekking daadwerkelijk haar wil was. K1 heeft die vraag bevestigend beantwoord. Zij wenste al haar kinderen gelijk te behandelen en niet aan een kind een volmacht te geven. De notarišklerk heeft K1 erop gewezen dat zij K2 zelf in kennis diende te stellen van de herroeping.

Ter zake van de legalisatie van de handtekening van K1 heeft zij de vragen of zij het Franse document kon lezen, of zij begreep wat erin stond en wat de verdere gevolgen waren, bevestigend beantwoord.

Ten aanzien van de communicatie erkent KN dat hij inderdaad nader op de e-mails van K2 had moeten reageren.

Het oordeel

KN heeft wat betreft de intrekking van de volmacht genoegzaam aannemelijk gemaakt dat hij en de medewerkers van het kantoor de nodige zorgvuldigheid in acht hebben genomen en dat hij van de wilsbekwaamheid en de wil van K1 overtuigd kon en mocht zijn. KN was niet gehouden om K2 op de hoogte te stellen van de intrekking van de volmacht. Dit was aan K1 zelf.

Legalisatie van een handtekening houdt in dat de notaris op het aangeboden stuk de echtheid van de gestelde handtekening bevestigt. De legaliserende notaris zal zijn dienst moeten weigeren indien iemand

wilsbekwaam is of als het gaat om handelingen die naar zijn redelijke overtuiging of vermoeden in strijd met het recht of de openbare orde zijn. Naar het oordeel van het hof heeft KN zorgvuldig gehandeld. Zo heeft hij K1 meegenomen naar een rustige plek op kantoor en haar vervolgens duidelijke vragen gesteld over het te legaliseren stuk. Hij heeft voldoende aandacht gemaakt dat hij voldoende aandacht heeft besteed aan haar wilsbekwaamheid. Meer behoefte niet van KN te worden verwacht. Dit klachtonderdeel is ongegrond.

Wat betreft de communicatie heeft KN erkend dat hij had moeten reageren op de e-mails. Dit is echter niet zodanig verwijtbaar dat het tot gegrondheid van dit klachtonderdeel dient te leiden.

*Het Hof verklaart de klacht ongegrond
Hof Amsterdam, 21 maart 2017
ECLI:NL:GHAMS:2017:987*

Opmerking

Deze uitspraak wijkt aanzienlijk af van het oordeel en de zware maatregel van de kamer.

De kamer overwoog dat K1 binnen een korte termijn vijfmaal bij KN kwam, dat zij bijna 88 jaar was en leed aan de ziekte van Alzheimer en aan vasculaire dementie. Het intrekken van de volmacht, het verwerpen van de nalatenschap van haar man en het feit dat KN zich de legalisatie niet meer kon herinneren, bracht de kamer tot het oordeel dat hij de belangen van K1 heeft geschaad.

Op NotarisNet zijn naast bovenstaande uitspraken ook andere tuchtuitspraken te lezen. Nadere informatie: KNB (nm@knb.nl)

PERSONALIA

Recent benoemd tot notaris

Teylingen (protocol mr. J.A. Mendelts) m.i.v. 1 april 2017 mevrouw **mr. M.E.M. Heemskerk**, kandidaat-notaris (2005); **Utrecht** (protocol mevrouw mr. T.M. Berkhout) m.i.v. datum beëdiging **mr. D.C. Ottevangers**, kandidaat-notaris (1996); **Veenendaal** (protocol mr. P.M. Vinke) m.i.v. 1 april 2017 mevrouw **mr. S. Koppert-Lucassen**, kandidaat-notaris (1997).

Aangewezen tot toegevoegd notaris

Middelburg (protocol mr. dr. R.C. van Dongen) m.i.v. datum beëdiging mevrouw **mr. Y.M.R. van Dongen-van der Voort**.

Toewijzing protocol

De minister van Veiligheid en Justitie heeft besloten het protocol en de overige notariële bescheiden van:

- mr. Tj.S. van de Velde, tot 1 december 2015 notaris te Den Haag, m.i.v. 1 april 2017 toe te wijzen aan mevrouw **mr. M.K.A. van de Velde-Offringa**, notaris te **Den Haag**;

- mr. H.R. Grievink, tot 1 oktober 2016 notaris te Emmen, m.i.v. 1 april 2017 toe te wijzen aan **mr. S. Fissering**, notaris te **Emmen**;
- mr. P. Brakel, tot 1 oktober 2016 notaris te Veendam, m.i.v. 1 april 2017 toe te wijzen aan mevrouw **mr. M. Wouters**, notaris te **Veendam**.

Duco Ottevangers

Miranda Heemskerk

Eervol ontslag op verzoek

mr. H.G.M. Daemen, notaris te **Oosterhout**, m.i.v. 1 april 2017;
mr. J.F. Harmsma, notaris te **De Friese Meren**, m.i.v. 1 april 2017;
mr. J. P. Loof, notaris te **Terneuzen**, m.i.v. 1 april 2017;
mr. J.A. Mendelts, notaris te **Teylingen**, m.i.v. 1 april 2017;
mr. P.M. Vinke, notaris te **Veenendaal**, m.i.v. 1 april 2017;
mevrouw **mr. J.W. Wessels**, notaris te **Amsterdam**, m.i.v. 1 april 2017.

Saskia Koppert-Lucassen

Yvette van Dongen-van der Voort

Overleden

Op 22 maart 2017, op tweeëntachtigjarige leeftijd, **Rieke de Kort-Kramer**, oud-notaris te **Zevenbergen**.

COLOFON

Notariaat Magazine is een uitgave van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) en publiceert nieuws en achtergronden over onderwerpen die het notariaat raken. Bij de KNB zijn ruim 1.300 notarissen en 1.650 kandidaat-notarissen aangesloten. Het blad wordt in een oplage van ruim 5.000 exemplaren verspreid onder KNB-leden en externe relaties. Notariaat verschijnt maandelijks, met uitzondering van januari en augustus. De redactie van Notariaat Magazine is onafhankelijk en werkt op basis van een redactiestatuut. De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden brieven en opinies in te korten.

Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB)
 Spui 184
 Postbus 16020
 2500 BA 's-Gravenhage
 telefoon: 070 3307111

Redactie: Mechtelt Lindenhovius (hoofdredacteur), Jessica Hendriks (redacteur), Clemens van Gessel (correctie)
Telefoon 070 3307170, **e-mail** nm@knb.nl

Aan dit nummer werkten mee:
 Dorine van Kesteren, Roel Ottow, Tatiana Scheltema, Peter Steeman, Jolanda aan de Stegge, Berdine Vos-Vegter, Henriette van Wermeskerken

Redactieraad: Wouter Burgerhart, Mariska Dalmijn-Verkooijen, Sabrina Gajadhar, Bart van Gemert, Steven ten Hagen, Mark Jonker Roelants, Joyce Leemrijse, Hens Meengs, Anne-Marie Snel

Foto's: Truus van Gog
Omslag: Truus van Gog

Vormgeving:
 Okapi. Corporate Identity Atelier

Uitgever: Sdu Uitgevers,
 Peter Frissen
 Prinses Beatrixlaan 116
 2595 AL 's-Gravenhage
 Postbus 20025
 2500 EA 's-Gravenhage
 telefoon: 070 3789571

Druk: Drukkerij Senefelder Misset, Doetinchem

Abonnementen: De abonnementsprijs bedraagt 116,03 euro per jaar (excl. btw en incl. administratie- en verzendkosten), prijswijzigingen voorbehouden.

Abonnementenadministratie:
 Sdu Klantenservice
 Postbus 20014, 2500 EA 's-Gravenhage
 telefoon: 070 3789880, fax: 070 3789783

Vanwege de aard van de uitgave, gaat Sdu uit van een zakelijke overeenkomst; deze overeenkomst valt onder het algemene verbintenissenrecht.

Advertentie-acquisitie:
 Sdu Mediasales, Martine Aspeslagh
 telefoon: 070 378 0562
 e-mail: m.aspeslagh@sdu.nl

ISSN: 1568-4121

© KNB/Sdu Uitgevers
 Alle rechten voorbehouden. Behoudens de door de Auteurswet gestelde uitzonderingen, mag niets uit deze uitgave worden vervoelvoudigd (waaronder begrepen het opslaan in een geautomatiseerd gegevensbestand) of openbaar gemaakt, op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever of de KNB. De bij toepassing van art. 16B en 17 Auteurswet wettelijk verschuldigde vergoedingen wegens fotokopieën, dienen te worden voldaan aan de Stichting Reprorecht, Postbus 882, 1180 AW te Amstelveen. Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur(s), redacteur(en) en uitgever geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten of onvolkomenheden.

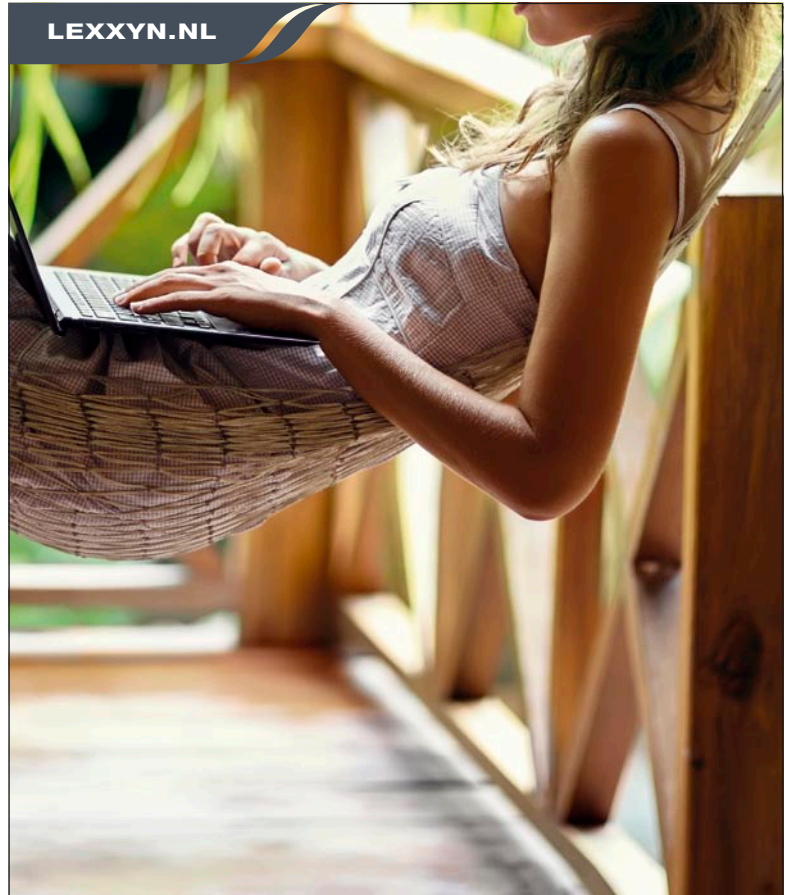
Slimme software voor de notariële praktijk...

Werken met NEXTassyst van Devoon is een verademing voor notarissen en hun team. Het systeem importeert gegevens uit externe bronnen en automatiseert steeds meer werkzaamheden. Zo levert uw kantoor snel en efficiënt méér kwaliteit tegen minder kosten.

www.devoon.nl

Devoon BV | Reeuwijkse Poort 305b | 2811 NV Reeuwijk
Telefoon 0182-39 99 94 | info@devoon.nl

...veilig, overal en altijd online bereikbaar

Met de clouddiensten van ICT Concept heeft u met een enkele klik veilig toegang tot uw complete systeem. Zo kunt u NEXTassyst altijd en overal gebruiken. Als Lexsyn Groep Partner van Devoon voelen wij ons nét zo verantwoordelijk voor uw succes.

ict concept.

T 088 002 84 82
www.ict-concept.nl

Amersfoort Amsterdam Eindhoven
Joure Oosterhout Rotterdam

Kasteel Heeze

straalt

mede dankzij uw bijdrage

Ook geven of nalaten aan cultuur, natuur of wetenschap?

Het Prins Bernhard Cultuurfonds ondersteunde Kasteel Heeze, zodat dit prachtige monument weer straalt als vanouds. Wilt u ook iets teweegbrengen met een gift of nalatenschap? Wij betrekken u graag bij 'De kunst van het geven'. Lees verder op cultuurfonds.nl/geven

PRINS BERNHARD
CULTUURFONDS

De kunst van het geven